

Coronacrisis: hoe gaat
het in het notariaat? 6

Extra alert zijn bij
kwetsbare groepen 13

De notaris
in 2026 22

Notaris als juridische huisarts

‘Eerstelijns hulp bieden is onze rol’

Sdu

KNB

Grand Prix Content Marketing Awards 2019

Winnaar Bekroning Inzet Social

ETL®
BNA

ACCOUNTANTS
EN ADVISEURS

Als branche-accountant voor Notariaat en
Advocatuur bent u bij ons aan het juiste adres voor

- // JAARREKENING EN BOEKHOUDING
- // FISCALE AANGIFTEN EN ADVIES
- // PERSONEELSADVIES EN SALARISADMINISTRATIE
- // BEDRIJFSVERGELIJKING
- // ONDERNEMINGSPLANNEN
- // FUSIE EN OVERNAME

Uw klanten komen tegenwoordig niet alleen uit Nederland. Door de samenwerking met ETL kunnen wij u buiten de grenzen van Nederland ook van dienst zijn. Waar onze kennis ophoudt, kunnen wij u in contact brengen met een partner-kantoor in het buitenland, waarbij u de kwaliteit kunt verwachten die u ook van ons gewend bent. Zo kunnen wij u nog beter van dienst zijn.

BUREAU NOTARIAAT en ADVOCATUUR

ACCOUNTANCY EN ADVIES IS
ONS TERREIN ADVOCATUUR
EN NOTARIAAT IS UW DOMEIN

OUDE UTRECHTSEWEG 28, 3743 KN BAARN
POSTBUS 1008, 3740 BA BAARN
T 035 693 64 44
INFO@ETL-BNA.NL - WWW.ETL-BNA.NL

Is uw oude verzekeringskantoor u ontgroeid?

Groeide uw verzekeringskantoor zo groot, dat goede service voor u verleden tijd is? Of wilt u uw polissen toetsen aan de eisen van de moderne tijd? Ron Borgdorff is meer dan 25 jaar het vertrouwde adres voor advocaten, notarissen en vrijgevestigde juristen. **Ouderwetse service, altijd bereikbaar en mét persoonlijke aandacht.**

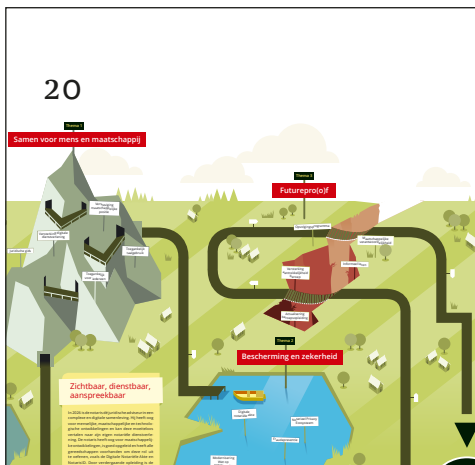
RON BORGDORFF

VAN BOETZELAERLAAN 24H • 3828 NS HOOGLAND • TEL. 033-20 35 000 • INFO@RONBORGdorff.NL • WWW.ROnBORGdorff.NL

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA: • BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID
• CYBERRISKS- EN DATALEKKEN • ARBEIDSONGESCHIKTHEID • VERZUIM • INVENTARIS

13 Je moet weten hoe je het gesprek voert

- 4 Nieuws
- 6 Coronacrisis: 'Wat opvalt, is de collegialiteit'
- 10 En verder: Sander Lettinga
- 12 Wisselcolumn Marcel Pheijffer
- 13 Notariële hulp aan verstandelijk beperkten
- 16 Tuchtrecht uitgelicht
- 18 De les van ... Jelle Jansen
- 20 Strategie 2020-2025 in beeld
- 22 'Om *futureproof* te zijn, heb je goede *futureprofs* nodig'
- 25 Kanocolumn
- 26 De kunst van geven
- 28 Wablief?!
- 30 Specialisten
- 32 Column Nick van Buitenen
- 33 KNB-nieuws
- 36 Tuchtrecht
- 38 Personalia

12 'Moed, standvastigheid en een rechte rug van de notaris'

KNB: digitale en audiovisuele middelen toegestaan bij coronapatiënten

CORONA

Notarissen moeten digitale en audiovisuele middelen kunnen gebruiken om voor coronapatiënten een testament te maken. Dit vindt de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Volgens de beroepsorganisatie biedt de wet notarissen bij hoge uitzondering de mogelijkheid om dit te doen. Zij moeten dan wel in hun dossier goed verantwoorden waarom zij dat hebben gedaan.

Volgens de KNB en de Vereniging van Estate Planners in het Notariaat (EPN) moet de wet hiervoor meer mogelijkheden bieden. Maar de KNB sluit de mogelijkheden binnen de bestaande wettelijke kaders niet uit. Zij is van mening dat notarissen een belangrijke maat-

schappelijke rol vervullen in het rechtsverkeer en de plicht hebben mensen te helpen. Dit geldt des te meer in de noodsituatie waarmee Nederland en dus ook het notariaat op dit moment te maken heeft.

ACHTERAF VERWIJF

Dat de geldigheid van testaments achteraf ter discussie gesteld kan worden bij de rechter, doet daar niets aan af, zo vindt de KNB. De beroepsorganisatie stelt dat het beter is dat notarissen achteraf het verwijt krijgen dat ze iets gedaan hebben, dan dat hen verweten wordt niets gedaan te hebben. De KNB zal notarissen steunen tegen wie in de toekomst een rechtszaak hierover wordt aangespannen. •

Meer miljonairs in Nederland

ESTATE PLANNING

Het aantal particuliere huishoudens in Nederland met een vermogen van 1 miljoen euro of meer is tussen 2017 en 2018 gestegen van 181.000 naar 207.000. Hiermee was 2,7 procent van alle huishoudens in 2018 miljonair. Dit meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek op basis van nieuwe cijfers over vermogens. De waarde van de eigen woning en de eventuele hypotheekschuld zijn ook meegerekend in dit vermogen.

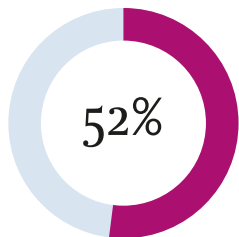
Miljonairshuishoudens hadden in 2018 gemiddeld ruim 2,5 miljoen euro aan vermogen, tegenover een vermogen van 119.000 euro van niet-miljonairs. Het vermogen van miljonairs is hiermee gemiddeld 21 keer zo hoog als dat van niet-miljonairs. Van de 207.000 miljonairs in 2018 had twee derde een vermogen tussen 1 en 2 miljoen euro. Rond 16 procent van de miljonairs had een vermogen tussen 2 en 3 miljoen euro. Ruim 2 procent had een vermogen van 10 miljoen euro of meer. Het gaat daarbij om 4.500 huishoudens.

ONDERNEMERS

Miljonairs zijn vaker actief als zelfstandige dan niet-miljonairs: 40 procent had vooral inkomen als zelfstandige tegen 8 procent van de niet-miljonairs. Voor 11 procent van de miljonairshuishoudens was het vermogen de belangrijkste inkomensbron. Het gaat dan vaak om dividenden en inkomsten uit onroerend goed. •

De minister geeft nu opdracht aan een zogenoemde kwartiermaker om alle betrokkenen om de tafel te krijgen en ervoor te zorgen dat de maatregelen worden doorgevoerd. •

Tegen alle verwachtingen in noteerde de eerste week van de coronamaatregelen (16 tot en met 22 maart) met circa 15.000 een recordaantal hypotheekaanvragen. Sinds 2011 telde alleen een week in november 2016 een nóg hoger aantal, namelijk ruim 17.000. Dit meldt De Hypotheekshop. De belangrijkste oorzaak voor de golf van aanvragen is de groei van het aantal oversluitingen: 52 procent meer in vergelijking met de week ervoor. Die werd gevoerd door berichten over toekomstige verhogingen van de hypotheekrente. Daarnaast lijken consumenten door de thuisisolatie plots tijd te hebben om hun hypotheek onder de loep te nemen, aldus De Hypotheekshop. •

Toezicht accountants niet langer bij beroepsorganisatie

STAKEHOLDERS

Het toezicht op accountants valt in de toekomst geheel onder de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en niet langer onder de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Dit is een van de maatregelen die minister Wobke Hoekstra van Financiën neemt om de kwaliteit te verbeteren en een cultuurslag op de werkvloer te creëren. De ministerraad stemde hier in maart mee in.

Hoekstra wil dat er heldere criteria voor het meten van kwaliteit komen. Ook worden de grootste accountantsorganisaties verplicht een raad van commissarissen te hebben. Hierdoor wordt voor beter intern toezicht gezorgd.

Heel veel vragen

De medewerkers van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) werken al weken bijna allemaal thuis. Elkaar zien, doen zij alleen via digitale beeldverbindingen. 'Het is

wel gek om de hele dag naar mijn scherm te turen en bijna geen collega fysiek meer te zien', zegt directeur Hans Kuijpers. Bijeenkomsten zijn afgelast, maar al het andere werk gaat gewoon door. Waar de beroepsorganisatie nu extra druk mee is? Vragen beantwoorden. Heel veel vragen.

Wat voor vragen leven er bij (kandidaat-)notarissen?

'Notariskantoren zijn vooral bezig met hun manier van dienstverlening. Denk daarbij aan hoe de identificatie moet plaatsvinden als een klant niet naar kantoor kan komen of hoe je een testament bij onderhandse akte maakt. En wat als een coronapatiënt een testament wil maken? Maar ook heel praktische dingen, zoals welke instrumenten heb ik om mee te videobellen? Zaken waar niet iedereen zich nog in had verdiept. Op ons ledennet hebben wij een speciale coronapagina gemaakt. Hierop staan de veelgestelde vragen, nieuwsberichten, links naar andere websites en praktijkvoorbeelden van notaris-kantoren. Ook op knb.nl staat een speciale pagina over corona.'

Hebt u veel contact met stakeholders?

'Ik heb geregeld contact met makelaars. De eerste week met coronamaatregelen kregen zij meer getekende koopcontracten. Net alsof sommige mensen hun kans zagen om juist nu een huis te kopen. Afsproken is om geregeld ervaringen uit te wisselen. Daarnaast spreek ik twee keer per week met de directeur Rechtsbestel van het ministerie van Justitie en Veiligheid, de deurwaarders en de advocaten. Dan hebben wij het over zaken waar de beroepsgroepen tegenaan lopen, zoals een eventuele noodwet of welk beroep nu wel "vitaal" is en welk beroep niet.'

Hoe gaat het nu in het notariaat?

'Elke week draaien we cijfers uit van het aantal gepasseerde akten in het notariaat. Deze maand ziet er nog goed uit: nagenoeg gelijk aan 2019. Maar het wordt spannend hoe dat de aankomende weken gaat.'

Waar maakt het notariaat zich zorgen om?

'Nu wordt er nog vooral gekeken hoe het huidige werk kan worden gedaan. Ook veel medewerkers en (kandidaat-)notarissen werken thuis. Qua werk ligt het commercieel vastgoed op dit moment helemaal stil. Op 1 juni hangt het echt van de tendens af. Zien we een kentering in het aantal coronagevallen? Dan zal de koopbereidheid hoger zijn dan als we nog in een diep dal zitten. Hoeveel mensen gaan er tegen die tijd naar de notaris?'

Extra steun voor zelfstandig ondernemers in coronatijd

CORONA

Het kabinet stelt een tijdelijke, versoepelde regeling in om zelfstandig ondernemers te ondersteunen zodat zij hun bedrijf kunnen voortzetten. Dit geldt ook voor zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers). De regeling vult het inkomen van zelfstandigen aan tot het sociaal minimum.

Zelfstandigen kunnen voor een periode van drie maanden, via een versnelde procedure, aanvullende inkomensondersteuning krijgen

voor levensonderhoud. Deze ondersteuning hoeft niet te worden terugbetaald. Er is in deze tijdelijke bijstandsregeling voor zelfstandig ondernemers geen sprake van een vermogens- of partnertoets. Ondersteuning volgens deze tijdelijke regeling is ook mogelijk in de vorm van een lening voor bedrijfskapitaal, tegen een verlaagd rentepercentage. De regeling wordt uitgevoerd door gemeenten. •

Onderzoek naar onbeheerde nalatenschappen

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Het Kadaster en het Rijksvastgoedbedrijf doen onderzoek naar (mogelijk) onbeheerde nalatenschappen. Samen willen zij de erfgenamen van die nalatenschappen opsporen. Er zijn meer dan 300.000 overleden personen die nog geregistreerd staan als zogenoemde rechthebbende in de Basisregistratie Kadaster (BRK). In een aantal gevallen is het zeer waarschijnlijk dat de persoon die staat ingeschreven als rechthebbende niet meer in leven is. Bijvoorbeeld vanwege de leeftijd.

Als er geen eigenaar bekend is, levert dat allerlei problemen op. Financiële en administratieve zaken komen dan soms bij de verkeerde personen terecht. Daarnaast krijgen organisaties die gebruikmaken van gegevens uit het BRK te maken met onjuiste informatie. In eerste instantie starten de partijen een onderzoek naar 115 overlijdenssituaties. Wordt een erfgenaam gevonden, adviseren zij hen naar de notaris te gaan. Het kan dus zijn dat (kandidaat-)notarissen worden benaderd door zo'n erfgenaam. •

'De markt zal wel sterk blijven, maar je wilt een huis toch zien en voelen'

Makelaar Bas de Bree in *de Volkskrant* van 20 maart over het effect van corona op de huizenmarkt.

Kantoor in crisistijd

‘Wat opvalt, is de collegialiteit’

Wat zijn de ervaringen van notariskantoren met de coronacrisis? Hebben ze noodscenario's? En hoe bereiden ze zich voor op de toekomst? Vijf notarissen doen verslag.

TEKST Peter Steeman | BEELD Okapi

‘Eerst moeten we veilig door deze periode komen’

‘Na de persconferentie van Mark Rutte op 12 maart hebben we direct besloten om zo veel mogelijk vanuit huis te werken voor de veiligheid van onze medewerkers’, aldus Casper Jones, managing partner bij VBC Notarissen. ‘Normaal zijn we met zo’n vijftig medewerkers op ons kantoor in Amersfoort. Dat zijn er nu zes. We hebben dezelfde week meteen dertig laptops gekocht. “Never waste a good crisis”, zoals Churchill al zei. Inmiddels komen er alleen voor testamenten, hypotheek en huwelijksvoorwaarden nog cliënten naar kantoor. De rest gaat per volmacht. *Belehrung* doen we telefonisch. Het blijkt dat je veel meer thuis kunt doen dan we altijd dachten. Wat opvalt, is dat de appgroepen die we als kantoor hebben nu anders gebruikt worden. Vroeger was de communicatie via de app heel zakelijk. Nu is de toon vrolijker. De humor die je normaal in de wandelgangen op kantoor kwijt kon, stoppen we nu in de app. Ik maak zelf iedere

dag een vlog om de medewerkers te informeren en betrokken te houden.’

‘Op dit moment loopt het werk nog redelijk door. Wat de gevolgen zijn voor ons kantoor is moeilijk te voorspellen. Als de huidige maatregelen niet langer dan zes tot acht weken duren, kunnen we het omzetverlies wel opvangen. Wij zitten met het notariaat op dit moment niet in de hoek waar de zwaarste klappen vallen. Ik doe zelf ondernemingsrecht en ben betrokken bij fusies, overnames en herstructureringen. Dat gaat om heel grote bedrijven. Ik merk dat die wat verder vooruit durven kijken dan kleinere bedrijven. Bij die laatste groep zien we dat er afspraken worden afgezegd. Ik zou afgelopen maandag twee closings doen. Die zijn op verzoek van onze cliënten voor een aantal weken uitgesteld. Je zou die closing op afstand kunnen doen, maar je merkt dat ze nu even de kat uit de boom kijken.’

‘Dit is een ingrijpende periode. Toch zie ik wel lichtpuntjes. In het normale leven zijn we elkaar enorm aan het aanjagen. Vinden het normaal om de hele wereld over te vliegen. Al langer vind ik dat we meer in welzijn dan in welvaart moeten gaan denken. Deze situatie dwingt ons daartoe. Gezondheid gaat boven financiën. Ik hoop dat de huidige crisis het

eco-denken een boost geeft, maar eerst moeten we veilig door deze periode komen.’

‘Het voelt of ik in een centrifuge zit’

‘Dit is verschrikkelijk om als startende ondernemer mee te maken’, aldus Carla Heemstra, notaris bij Aogje Notariaat in Breda. ‘Ik heb het kantoor op 1 februari overgenomen. Je hebt een overname gedaan en nog geen financiële buffer op kunnen bouwen. Ik ben blij met iedere akte die ik kan passeren. We zitten eigenlijk nog in de overgangsfase van het oude naar het nieuwe kantoor. Van de tien medewerkers zijn er op het moment drie ziek thuis. Een Nederlandse collega die in België woont, kan de grens niet meer over. Bij mij is er geen ruimte voor reflectie. Het voelt eerder of ik in een centrifuge zit. Iedere dag ben ik tot half zeven op kantoor. Dan naar huis om te eten, waarna ik thuis nog tot tien uur 's avonds zit te werken. De voornaamste ontspanning is op dit moment het uitlaten van de honden. Ik hoop maar dat ik niet ziek word. Ik ben de enige notaris op kantoor. Voor de zekerheid gooi ik mij vol met vitamines.’

‘Op dit moment is de situatie op kantoor nog redelijk normaal. We vragen cliënten om hun eigen pen mee te nemen. Niet te komen als

‘Sinds vorige week volg ik de cashflow heel scherp’

ze griepverschijnselen hebben. We hebben twee spreekkamers. Zo kunnen we de een gebruiken, terwijl we de andere schoonmaken. Het werk gaat nog steeds gewoon door. Het is zelfs drukker. Besprekingen met betrekking tot familierecht zoals testamenten en samenlevingscontracten hebben we naar half april uitgesteld. Veel cliënten bellen met de vraag of we een transactie naar voren kunnen halen. Ze zijn ongerust en willen het zo snel mogelijk geregeld hebben, maar dat lukt niet. Daarvoor heb ik het te druk. Wat de toekomst in petto heeft, weet niemand. We hebben direct arbeidstijdverkorting en belastinguitstel aangevraagd. Ik kijk ook wat we aan de voorwaarden van de financiering kunnen doen. In april nemen we afscheid van twee medewerkers die niet mee wilden van het oude naar het nieuwe kantoor. Dat is op dit moment een geluk bij een ongeluk.’

‘Het is bizar hoe snel de wereld kan veranderen’

‘Sinds de scholen dicht zijn gegaan, is het rustiger op kantoor’, aldus Frank Sterel van Sterel Notarissen. ‘Cliënten zijn druk met hun

kinderen. Op onze vestigingen in Amsterdam, Abcoude en Uithoorn hebben we grotendeels dezelfde bezetting als voorheen. Er wordt weinig vanuit huis gewerkt. Om met elkaar

te kunnen overleggen, is het toch het handigst als je op kantoor bent. We houden wel gepaste afstand tot elkaar. We maken gebruik van Skype of videoconferencing om het fysieke contact met cliënten zo veel mogelijk te beperken. Als cliënten komen voor het passeren van een akte hebben we een aangepast protocol. Er worden geen handen geschud en we gebruiken wegwerppennen voor het ondertekenen van de akte. En verder houden we ons aan de richtlijnen van het RIVM. De sfeer op kantoor is goed. Er is saamhorigheid. Bij niemand van de collega’s is het coronavirus vastgesteld, al hebben zich wel een paar mensen ziek gemeld.’

‘Het is bizar hoe snel de wereld kan veranderen. Het doet mij denken aan de kredietcrisis. Toen zag je ook van de een op de andere dag de situatie achteruitgaan. In januari 2009 gaven we een groot feest voor 600 genodigden omdat het kantoor 5 jaar bestond. Een maand later moesten we de helft van ons personeelsbestand – 25 man – ontslaan. Dat is niet leuk om mee te maken. Wat de huidige situatie lastig maakt, is dat je naar dagkoersen kijkt. Voor deze maand voorzie ik weinig problemen, maar je hoeft geen econoom te zijn om te zien dat de huidige maatregelen verstrekkende gevolgen gaan hebben. Wanneer dit te lang duurt en de economie tot stilstand komt, zal de huizenmarkt een dreun krijgen. Als ondernemer raak ik niet snel in paniek. Voor alles is een oplossing, maar na de maatregelen die het kabinet vorige week afkondigde, dacht ik even:

gaat dit wel goed? We hadden een paar grote declaraties uitstaan. Als partijen hun betalingen uitstellen, kom je als kantoor in de problemen. Sinds vorige week volg ik daarom de cashflow heel scherp. Leg meer nadruk op snel declareren. Ik heb de salarissen ook eerder betaald. Gelukkig komt de overheid ons te hulp. Ik ben heel blij met de steun die het kabinet heeft aangekondigd.’

‘Het komt ineens heel dichtbij’

‘In de carnavalsvakantie was ik er al niet gerust op’, aldus Ronald Gerrits van Gerrits & Van Gulick Notarissen. Het kantoor heeft vestigingen in Gemert, Uden en Deurne. ‘Als lid van de vastgoedcommissie van de CNUE, de Europese Raad van Notarissen, heb ik contact met buitenlandse notarissen. Ik sprak in februari een notaris uit München die aangaf dat ze in Beieren steeds strengere maatregelen namen vanwege het coronavirus. Na carnaval heb ik direct aan de automatiseerder gevraagd om ervoor te zorgen dat iedereen thuis kon werken. We hebben tien printers besteld en

Voor notariaat en advocatuur... ...flexibiliteit in capaciteit

- Online boekhouding
- Managementinformatie
- Bedrijfsvergelijking
- Beoordelingsverklaring
- Verslagstaten
- Bedrijfsopvolging
- HRM dienstverlening (salarisadministratie)

H.R. de Velde Harsenhorst FA
drs. K. de Lange AA

Groningen - Leeuwarden - Zwolle - (038) 452 42 80 - afs@aksos.nl - www.aksos.nl

ADVERTEREN IN

NOTARIAAT MAGAZINE?

Neem dan contact op met

Tim Lansbergen

010-742 10 22

tim@crossmedianederland.com

www.crossmedianederland.com

raat werkt oprecht

Werving & Selectie en Coaching

van

- Notaris • Toegevoegd notaris • Kandidaat-notaris
- HBO jurist • Notarisklerk • Paralegal

Neem vrijblijvend contact met ons op, wij helpen u graag.

raatnotariaat.nl
info@raatnotariaat.nl

055 5762669

raatcoaching.nl
info@raatcoaching.nl

EEN EDUCATIEF EN SPANNEND BOEK VOOR ADVOCAAJTJES VANAF 4 JAAR

Maak kennis met Caatje!

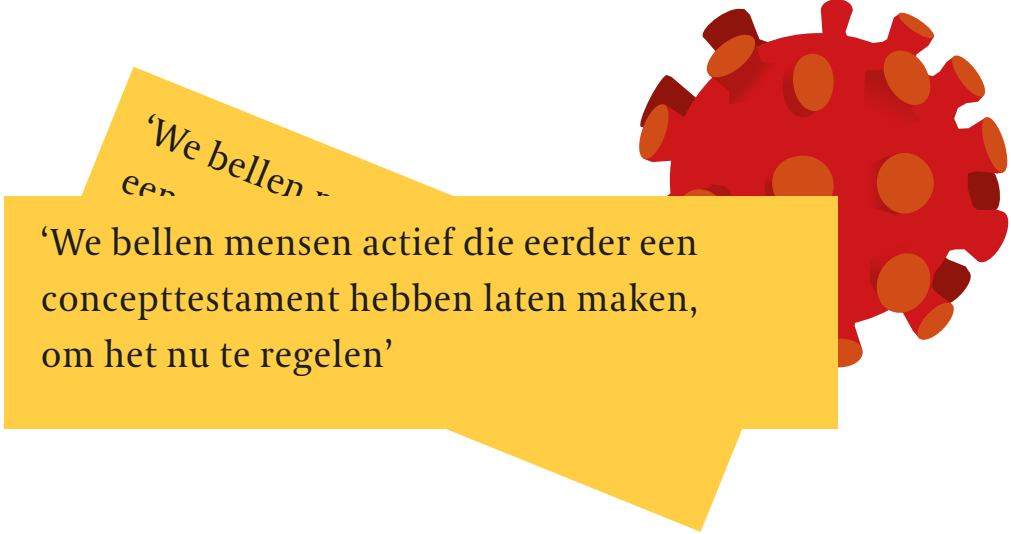
NIEUW!

Het boek is in de boekhandel en online te koop. Bestellen kan onder andere via www.sdu.nl/caatje

Caatje is een klein en vrolijk advocaatje. Ze gaat altijd gekleed in haar favoriete outfit: een toga. Ze wil graag iedereen helpen. Als er een probleem is, komt Caatje het oplossen! Dit levert spannende en vrolijke avonturen op.

Sdu oprecht de beste keuze

“We bellen mensen actief die eerder een concepttestament hebben laten maken, om het nu te regelen”

een protocol gemaakt voor het mee naar huis nemen van de dossiers. Zorg bijvoorbeeld dat je thuis een aparte werkplek hebt en geen dossiers op de keukentafel laat liggen. De dreiging van het coronavirus is hier geen abstract gegeven. Het komt ineens heel dichtbij. Ik ken mensen die aan het virus zijn overleden. Van de veertig medewerkers die ons kantoor telt, zijn er nu tien ziek. De mate waarin mensen kunnen werken, varieert heel erg. Daarom hebben we een coronacrisis-app. Daarin meld je dagelijks of je nog kunt werken. Op basis daarvan maken we een schema van de collega's die op die dag naar kantoor komen.'

'De sfeer op kantoor is goed. Je ziet veel solidariteit onder de collega's. Het is wel belangrijk dat je de regie neemt als notaris. Als Rutte heeft gesproken, kijken medewerkers naar je. Op zo'n moment willen ze weten waar ze aan toe zijn. Ik kom nog steeds iedere dag op kantoor. Zeker in deze situatie is het prettig dat mijn woonhuis grenst aan het kantoor. Ik heb nog steeds besprekingen en passeer. We tekenen zo veel mogelijk bij volmacht. Als cliënten naar kantoor komen, krijgen ze geen koffie, houden we afstand. De pennen worden na ieder bezoek schoongemaakt met een Glorixdoekje. Wat mij opvalt, is dat een aantal cliënten voor het passeren van een levenstestament afbelt. Je kunt je afvragen of dat wel verstandig is. Je weet immers niet

wat er de komende maanden op ons afkomt. We zijn nu mensen actief aan het bellen die eerder een concepttestament hebben laten maken en roepen ze op om het nu te regelen. Nu draait alles nog gewoon.'

'We worden steeds creatiever'

'We hebben een roulatiesysteem geïntroduceerd', aldus Jef Oomen, notaris bij Huijbregts Notarissen & Adviseurs in 's-Hertogenbosch. 'Op kantoor werken nu zeven collega's. Dat zijn er normaal veertig. De rest werkt vanuit huis. Die maatregelen hebben we begin maart genomen. Zo veel mogelijk klantcontact vindt op afstand plaats. Een bespreking met erfgenamen gebeurt nu via een conferencecall. Voor het passeren van akten bij overdracht vragen we om een volmacht. We worden steeds creatiever. Twee dagen geleden stond een collega bij een cliënt voor de deur die in thuisquarantaine zat en een hypothecaire volmacht moest tekenen. De akte ging door de brievenbus, waarna de notaris door het raam toekeek hoe de akte werd ondertekend. Op dit moment is een andere collega op weg naar het ziekenhuis met een levenstestament, waar de cliënt de akte ook vanachter een raam tekent. We passeren ook akten op het parkeerterrein als een cliënt positief op corona is getest. Dan blijft hij in zijn auto zitten.'

'Deze situatie is echt heel uitzonderlijk. We hebben als kantoor de eerste drie maanden van het jaar goed gedraaid, maar we prepareren ons nu voor op een onzekere toekomst. We hebben samen met de accountant liquiditeitsoverzichten gemaakt, zodat je weet bij welke omzet je welke maatregelen moet nemen. Op dit moment loopt het werk nog gewoon door. Er komen nog steeds opdrachten binnen voor de overdracht van een huis, een verklaring van erfrecht of het opstellen van huwelijkse voorwaarden. Iedere ochtend is het een verrassing wie er kan werken. Wat opvalt, is de collegialiteit. Iedereen is heel coöperatief en springt voor elkaar in de bres. Als iemand aangeeft dat hij zich niet goed voelt, is er direct een collega die zegt: "Ik neem dat dossier wel over." In een crisis als deze zie je dat mensen bereid zijn om voor elkaar te lopen. Tegelijkertijd komt de ernst van deze crisis hier heel erg binnen. De vader van een van onze medewerkers is overleden. Hij zit nu zelf in quarantaine en mag maar dertig mensen uitnodigen voor de uitvaart. Dat is heel wrang.' ■

En
verder

Sander Lettinga, geboren en getogen Amsterdamer, is notaris bij Klaassen Netwerk Notarissen in Zierikzee. Hij voelt zich als een vis in het water op Schouwen-Duiveland.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Truus van Gog

Vanuit mijn ouderlijk huis keek ik uit op het Geuzenveld in Amsterdam. Ik ben geboren en opgegroeid in Amsterdam Nieuw-West. Toen ik in 1984 afstudeerde aan de Universiteit van Amsterdam ben ik in Den Haag gaan werken. Na een kleine tien jaar kwam ik toevallig notaris Klaassen uit Zierikzee tegen, die een vacature had. Het klikte direct, het kantoor sprak me aan en we werden het snel eens. Zo kwam ik in april 1994 in Zierikzee terecht. Ik ben er ook gaan wonen. Sinds 2002 ben ik notaris.'

TAFELRONDE

'Het heeft mij eigenlijk geen enkele moeite gekost mij hier thuis te voelen. Dat heeft zonder twijfel te maken met het feit dat ik

lid ben geworden van de Tafelronde nr 39 Schouwen-Duiveland. Een serviceclub voor mannen tot 40 jaar. Ik werd lid op mijn 35ste, dus ik heb er 5 jaar in gezeten. Met een aantal leden ben ik goed bevriend geraakt en ik heb via de club mijn vrouw leren kennen. Als oud-tafelaars hebben we nog steeds regelmatig contact. We hebben veel lol gehad en ook goede dingen gedaan. Zo hebben we samen met een Zuid-Afrikaanse Tafelronde de stichting Kukhanya Care Point in Swaziland opgericht. Samen met lokale medewerkers vangt de stichting een groep van ruim 260 aidswezen op. Ze krijgen voedsel, kleding en onderwijs, met name op technisch en agrarisch gebied. De bedoeling is dat ze zelfstandig worden en hun eigen brood kunnen verdienen. Voor deze kinderen

betekent het al dan niet ontvangen van hulp een verschil van dag en nacht.'

TOEGANKELIJK

'Ik zit in nog een paar besturen: onder andere de Stichting Burgerweeshuis, de Stichting View, die cultuur met de samenleving wil verbinden, en de Stichting Dierenasiel Schouwen-Duiveland. Daar zijn twee medewerkers in dienst die de dieren opvangen. Ze werken nauw samen met de dierenambulance. Tot eind vorig jaar was ik secretaris van de Stichting Museumhaven Zierikzee. Dat heb ik tien jaar gedaan. Als notaris word je vanwege je juridische achtergrond regelmatig voor besturen gevraagd. Als er vanuit de samenleving een beroep op je wordt gedaan, zeg je niet snel nee. En ach, zo veel tijd kost het allemaal niet. Ook als notaris zeg ik niet graag nee als iemand een beroep op mij of ons kantoor doet. We willen laagdrempelig zijn, toegankelijk voor mensen die hulp nodig hebben. Ik word wel de juridische huisarts van Schouwen-Duiveland

De juridische huisarts

‘Problemen die wij oplossen, komen niet bij de rechter terecht’

genoemd. Net als bij een huisarts kun je hier met alles terecht. Ik doe alle rechtsgebieden, behalve ondernemingsrecht. Daar is mijn compagnon Nini Soeters-Schot in gespecialiseerd. Zelf doe ik vooral familierecht en nalatenschappen. Ook wel onroerend goed; vooral bestaande bouw en veel recreatiewoningen. Vanwege de recreatiewoningen hebben we ook veel Duitse cliënten. Die juridische huisartsfunctie, de eerstelijns hulp, zie ik als dé rol van het notariaat in Nederland. Problemen die wij oplossen, komen niet bij de rechter terecht.’

TOLK

‘Ons vak verandert voortdurend. Voor onze Duitse cliënten schakelden wij tot voor kort alleen een tolk in voor het ondertekenen van de akte van levering. In een gewoon gesprek red ik mij best in het Duits, maar voor akten is dat niet genoeg. Inmiddels heeft de tuchtrechter geoordeeld dat er ook een tolk aanwezig moet zijn als er eerder documenten worden getekend, zoals koopcontracten en

volmachten. Dus schakelen wij nu ook voor die documenten een tolk in. Het is een voorbeeld van een kleine aanpassing van de laatste tijd.’

POLITIEK

‘Vrije tijd? Die is schaars. Ik woon bij de mooiste natuurgebieden, maar kom er te weinig. Ik ben geïnteresseerd in geschiedenis en lees graag biografieën. Zo las ik de drie biografieën van de eerste drie koningen van Nederland, die verschenen toen het koninkrijk tweehonderd jaar bestond. Willem I, II en III. Hun levens bestrijken het eind van de achttiende eeuw en de hele negentiende eeuw. Willem II heeft in 1848 de grondwet van Thorbecke ingevoerd. Willem III riep dat hij geen koning wilde zijn, maar zijn koningschap duurde het langst van alle drie. Hij trouwde op latere leeftijd met Emma, uit welk huwelijk Wilhelmina werd geboren. De drie zoons uit zijn eerdere huwelijk zijn alle drie jong overleden. Het is niet dat ik nu per se zo geïnteresseerd ben in het koningshuis,

maar aan de hand van die biografieën zie je de ontwikkelingen in de Nederlandse politiek en de staatkundige ontwikkelingen van het land. Dát vind ik interessant. Onlangs las ik de biografie van keizer Wilhelm II. Daarin staat enorm veel informatie over het ontstaan van de Eerste Wereldoorlog. Informatie die je elders niet zo snel vindt.’

ECONOMIE

‘Verder lees ik graag over economie, met name het monetaire beleid van de Europese en de Amerikaanse centrale bank. Ik lees de kranten, maar volg ook podcasts en mensen online. Ik luister graag naar Peter Schiff, een man die de kredietcrisis van 2008 vrij nauwkeurig heeft voorspeld. Hij ziet de economische toekomst somber in. ‘Kicking the can down the road’, zeggen ze in de Verenigde Staten, waarmee ze bedoelen: problemen voor je uitschuiven. Als het vertrouwen in de munt ophoudt te bestaan, krijgen we een crisis. Ik ben daar niet optimistisch over.’ ■

Foute notarissen gestraft

Marcel Pheijffer

Heb ik weer. Schrijf ik in mijn eerste column voor dit magazine dat foute notarissen een uitzondering zijn, volgen er vrijwel direct twee uitspraken over notarissen die fors uit de bocht zijn gevlogen. Lezenswaardige uitspraken, klassiekers voor in de opleiding als het gaat over het duiden van het belang van de kernwaarden van het notariaat. Hoewel de namen van beide notarissen uitgebreid in de pers zijn genoemd, herhaal ik ze hier niet. De lessen die uit de casuïstiek kunnen en moeten worden getrokken, zijn immers belangrijker dan hun namen.

MISSTAP

De eerste zaak betreft een beslissing van de kamer voor het notariaat (ECLI:NL:TNORARL:2020:5, 17 februari 2020). Het Openbaar Ministerie, tevens klager in kwestie, voerde een strafrechtelijk onderzoek uit naar een voorgenomen transactie van anderhalf miljard contante Venezolaanse bolivars. Bij een doorzoeking in de auto van een verdachte werd een document aangehouden waarin een notaris verklaart dat hij heeft gezien dat een onderneming anderhalf miljard bolivars in contanten in bezit heeft. Het Openbaar Ministerie is na onderzoek echter van mening dat de notaris de notariële verklaring valselijk heeft opgemaakt en daarom wordt de notaris in het kader van het strafrechtelijk onderzoek gehoord. Hij legt een verklaring af waaruit blijkt dat hij op een zaterdag voor een cliënt op kantoor moest komen. Op basis van een filmpje waarop te zien is dat er een stapel geld op pallets staat, heeft hij de verklaring opgesteld. De kamer voor het notariaat is van oordeel dat de notaris een ernstig verwijtbare misstap heeft begaan: *'Niet alleen omdat hij als notaris schriftelijk heeft verklaard iets te hebben waargenomen wat hij (minst genomen) niet met zekerheid wist of kon weten of heeft gecontroleerd, maar ook omdat hij zonder enige vorm van onderzoek naar de herkomst en bestemming van de (gestelde aanwezige) Venezolaanse bolivars een (mogelijke) transactie faciliteerde.'* Een transactie die relevant was uit oogpunt van de verplichtingen op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Bij het opleggen van de zwaarste maatregel – ontzetting uit het ambt –

is rekening gehouden met het feit dat de notaris eerder al tweemaal voor drie maanden geschorst is geweest voor Wwft-gerelateerde verzuimen.

DOODZONDEN

De tweede kwestie handelt onder meer over het vervalsen van bankafschriften, een negatieve bewaringspositie en het onttrekken van gelden aan de derdengeldenrekening. Doodzonden voor een notaris, die tucht-rechtelijk dan ook uit zijn ambt is ontzet (ECLI:NL:TNORAMS:2018:10, 8 mei 2018). Daarnaast is hij recentelijk strafrechtelijk veroordeeld tot 24 maanden gevangenisstraf en een beroepsverbod van 5 jaar, zodat hij op geen enkele manier nog in het notariaat werkzaam zal kunnen zijn (ECLI:NL:RBAMS:2020:1679, 12 maart 2020). Pikant – en strafverzwarend – in deze zaak is dat de veroordeelde en uit zijn ambt ontzette notaris er niet voor terugdeinsde andere personen voor hem te laten werken die eerder (ook) uit het ambt van notaris waren ontzet. Soort zoekt soort.

MOED

In de twee besproken zaken is een hard en duidelijk oordeel geveld. Wat mij betreft – op basis van de in de uitspraken weergegeven feiten – volstrekt terecht: notarissen die dergelijke misstappen begaan, horen niet in het ambt thuis. Anders dan de advocaat van een van de notarissen betoogde, vormen de volgende omstandigheden geen rechtvaardiging voor misstappen waardoor anderen worden benadeeld: een midlifecrisis, een stukgelopen huwelijk of het feit dat de notaris zijn vak helemaal zat is. De eerste notaris kreeg kennelijk te maken met cliëntèle die geld wilde witwassen. De tweede had een geliquideerde vastgoedhandelaar als cliënt. Volgens de advocaat van deze notaris – maar onbevestigd door het Openbaar Ministerie – zou hij door onzure typen onder druk zijn gezet. Dergelijke omstandigheden rechtvaardigen evenmin misstappen, maar vereisen juist moed, standvastigheid en een rechte rug van de notaris. Maar ook steun van en het creëren van een veilige omgeving door de beroepsorganisatie en overheidsinstanties voor notarissen die in onveilige of bedreigende situaties terecht komen. Ik vraag mij af of daarvoor al effectieve mechanismen bestaan? ■

Deze column wordt afwisselend geschreven door Teska van Vuren en Marcel Pheijffer.

Dienstverlening aan
verstandelijk beperkten

Extra alert zijn bij kwetsbare groepen

Iedereen die 16 jaar is of ouder, mag een testament maken. Ook mensen met een verstandelijke beperking. Volgens het VN-verdrag handicap hebben zij recht op ondersteuning hierbij. Wat betekent dit voor de notaris?

TEKST Wilma van Hoeflaken | BEELD Truus van Gog

‘Het grondbeginsel van het VN-verdrag is toegankelijkheid’, zegt Adriana van Dooijeweert, voorzitter van het College voor de Rechten van de Mens, de toezichthouder op het verdrag handicap. ‘Toegankelijkheid is absoluut noodzakelijk om mensen met een beperking mee te laten doen in de samenleving. Die toegankelijkheid is onderverdeeld in andere grondbeginselen: eigen autonomie, gelijke behandeling en participatie.’ Mensen met een beperking moeten zodanig geholpen worden dat ze zo veel mogelijk zelfstandig kunnen meedoen en de overheid moet erop toezien dat aanbieders van goederen en diensten, zoals notarissen, hier rekening mee houden. ‘Zij moeten ervoor zorgen dat hun producten en diensten toegankelijk zijn’, zegt Van Dooijeweert. ‘Dat varieert van met een rolstoel een kantoor in kunnen tot begrijpelijke informatie op de website.’ Nederland heeft het VN-verdrag geratificeerd en nationale

wetgeving gemaakt die op het verdrag gebaseerd is. ‘Hieruit volgt dat je inspanningen moet doen als iemand met een beperking daarom vraagt, bijvoorbeeld extra uitleg geven bij het maken van een testament.’

VERTAALSLAG

Wat zou de notaris extra kunnen doen? ‘Duidelijke informatie geven op de website, misschien met visuals’, zegt Van Dooijeweert. ‘En er rekening mee houden dat een gesprek met iemand met een verstandelijke beperking anders gaat dan de notaris doorgaans gewend is. De vraag is: hoe kun je als notaris je dienstverlening op zo’n manier aanbieden dat de cliënt met de verstandelijke beperking het snapt, zodat hij net als ieder ander mens zelf kan bepalen wat er na zijn dood met zijn bezittingen gebeurt? Dat is een belangrijke wens als het gaat om zelfbeschikkingsrecht. Notarissen zullen op grond van het verdrag en de wet moeten kijken wat ze kunnen doen om iemand te helpen bij het maken van keuzes.’ Voor Ed Engelen, notaris in Smilde en

Adriana van Dooijeweert

KNB-bestuurslid, is dat vanzelfsprekend. ‘Als iemand met een verstandelijke beperking mij duidelijk kan maken wat zijn wensen zijn, is het volstrekt logisch dat ik een testament opmaak.’ Ook Daniëlle van Iperen, toegevoegd notaris bij Ellens & Lentze in Den Haag, maakt geregeld testamenten voor mensen met een verstandelijke beperking. ‘Ik maak een vertaalslag, ik geef informatie op een ander niveau.’ Engelen: ‘Je moet het als professional niet moeilijker maken dan het is als iemand een simpele vraag stelt.’

EIGEN AFWEGING

‘In mijn visie hebben cliënten van zorginstellingen te weinig te zeggen over hun eigen leven, terwijl zelfbeschikkingsrecht een grondrecht is’, zegt Loes den Dulk, directeur van Raad op Maat, een stichting die zich inzet voor zeggenschap en rechten van mensen met een beperking. Den Dulk heeft het beeld dat notarissen het moeilijk vinden om cliënten met een verstandelijke beperking bij te staan. Ze heeft het idee dat ze snel een arts inschakelen die moet vaststellen of de cliënt wilsbekwaam is. ‘Terwijl de notaris dat gewoon zelf mag vaststellen. Wilsbekwaamheid gaat over snappen: snap je de gevolgen van je keuze? Die vaststelling vraagt om een goed gesprek met de cliënt en daar is de notaris prima toe in staat.’

Daniëlle van Iperen

Loes den Dulk

‘Wat is er mis mee als het geld naar de manege gaat, als die wens consistent is?’

‘Als notaris moet je je eigen afweging maken’, zegt Engelen. Hij vertelt over een colleganotaris die door iemand met een verstandelijke beperking was benaderd voor een testament. De notaris in kwestie zei op voorhand: “Deze meneer heeft een beperking en woont in een instelling. Daarom wil ik eerst een onderzoek naar de wilbekwaamheid.” Wat vindt Engelen daarvan? ‘Dan ben je bang om je verantwoordelijkheid te nemen. Als ik kan plaatsnemen wat de cliënt wil en ik heb de overtuiging dat de cliënt het goed begrijpt, dan hoef ik toch geen stempel van een arts te hebben?’

ARTSENVERKLARING

Ook Van Iperen maakt haar eigen afweging. ‘De artsenverklaring wordt te snel ingezet door notarissen om zichzelf vrij te pleiten. Dat is jammer.’ Ze vermoedt dat dit te maken heeft met het feit dat er steeds vaker testamenten van ouderen worden aangevochten. Van Iperen: ‘Notarissen gaan risico’s mijden en schieten in de verdediging. We gaan ons indekken met een artsenverklaring, terwijl we ervan overtuigd zijn dat de wens van de cliënt een oprechte wens is.’ Den Dulk zegt: ‘En als iemand met een verstandelijke beperking wils onbekwaam verklaard wordt, protesteert er

niemand. Dan komt er géén rechtszaak. Dat is waar ik boos om word.’ Ze wijst erop dat het heel pijnlijk is voor mensen als er een onderzoek door een arts moet plaatsvinden, voordat ze een testament mogen maken.

‘Dat is een klap in je gezicht.’ Engelen zegt: ‘Daar ben ik het volledig mee eens.’ Van Iperen: ‘Ervaringsverhalen zijn nuttig. Het is goed als notarissen beseffen hoe het overkomt als ze gelijk een arts inschakelen.’

EXTRA ALERT

Het risico bestaat dat mensen met een verstandelijke beperking misbruikt of uitgebuit worden. ‘Als notaris moet je extra alert zijn bij kwetsbare groepen’, zegt Van Iperen. ‘Dat speelt bijvoorbeeld ook bij alleenstaande ouderen, mensen met een psychische aandoening of laaggeletterden.’ Ook Den Dulk vindt alertheid belangrijk. ‘Als er een alarmbel bij je gaat rinkelen, moet je als notaris doorvragen. Bijvoorbeeld als iemand zegt: ik wil dat mijn buurman erft en niet mijn broer. Dat betekent niet dat je cliënt niet snapt waar hij mee bezig is. Maar het betekent dat je moet vragen: waarom je broer niet? Als de notaris zich neutraal opstelt, biedt hij onvoldoende ondersteuning.’

Engelen vermoedt dat hij het als dorpsnotaris gemakkelijker heeft dan zijn collega’s in grote steden. ‘Ik ken cliënten vaak al jaren. Je komt elkaar tegen, je maakt deel uit van de gemeenschap. Daardoor kun je iemands wensen plaatsen. In mijn dorp zijn woonvormen voor mensen met een beperking. Ik wéét wie er veel met elkaar optrekken. Als een cliënt zijn geld wil nalaten aan iemand die ik niet kan plaatsen, vraag ik: “Hoe lang kennen jullie elkaar, hoe hebben jullie elkaar ontmoet?”’

CONSISTENTE WENS

Van Iperen kent haar cliënten nooit. Ze bezoekt ze in hun eigen omgeving, doorgaans de instelling waar ze wonen. ‘Dat is een veilige omgeving. Het notariskantoor leidt af.’ Den Dulk herkent dat: ‘Voor de cliënt is het gesprek hoe dan ook spannend. Als ik een verstandelijke beperking heb en ik ken jou niet, moet ik sowieso aan je wennen. En dan ook nog in zo’n statig pand.’ Het eerste gesprek dat Van Iperen met de cliënt voert, is verkennend. ‘Weet u waarom ik hier ben? Wat wilt u graag regelen?’ Vaak is er een familielid of maatschappelijk werker aanwezig. ‘Zij zijn op de cliënt ingespeeld. Als mijn informatie niet landt, kunnen zij de

Ed Engelen

vertaalslag vaak wel maken.' Voordat de akte er ligt, voert ze verschillende gesprekken, ook met de cliënt alleen. 'Cliënten kunnen heel goed duidelijk maken waarom ze iets willen. Waarom hun broer niet erft, want die zien ze zelden. Maar de manege wel, want daaraan beleven ze veel plezier. Het idee is altijd dat de familie moet erven. Maar wat is er mis mee als het geld naar de manege gaat, als die wens consistent is? Bij het eerste gesprek zit ik soms dik een uur thee te drinken om alleen maar een beeld te krijgen van wie ik voor me heb. Het brengt een extra zorgplicht met zich mee.' 'Iedereen die een testament maakt, heeft ondersteuning nodig', zegt Den Dulk. 'En mensen met verstandelijke beperking hebben extra ondersteuning nodig.'

JARENLANGE ERVARING

Kan iedere notaris cliënten met een verstandelijke beperking goed van dienst zijn? 'Het kost veel tijd en energie', merkt Van Iperen op. 'Commercieel werkt het niet goed. Daarom pleit ik ervoor dat iedere notaris een percentage sociaal notariaat doet. Dan doen we er allemaal ervaring mee op. Maar dat zijn keuzes die je als kantoor zelf moet maken.' Engelen zegt: 'Je moet je er wel senaag bij voelen.

Het mag geen ongemakkelijk gesprek worden.' Zelf denken ze allebei dat ze profijt hebben van hun jarenlange ervaring in het notariaat. 'Daardoor durf je gemakkelijker te beslissen', zegt Van Iperen. Wat in de gespreksvoering met cliënten waarschijnlijk ook helpt, is dat ze allebei mediator zijn. 'Daar heb ik profijt van', zegt Engelen. Zouden ze zich willen specialiseren in werken met cliënten met een verstandelijke beperking? 'Alleen hiermee bezig zijn, dat zie ik me niet doen in mijn huidige diverse familiepraktijk, maar ik wil me er zeker in verdiepen en ik wil graag tools aangereikt krijgen om het beter te doen', zegt Van Iperen. Engelen: 'Ik zou me er graag in bekwamen. Het lijkt me hartstikke interessant om niet alleen op de hard core juridische kant te zitten, maar meer naar de mens te kijken.'

TRAINEN

Wat hebben notarissen nodig om deze doelgroep goed te bedienen? Van Iperen heeft het gevoel dat het Stappenplan beoordeling wilsbekwaamheid van de notariële beroepsorganisatie vooral geschreven is vanuit het oogpunt van ouderen. 'Dat is andere problematiek dan bij mensen met een verstandelijke beperking, een psychische aandoening of

laaggeletterdheid. Meer aandacht dáárvoor zou notarissen helpen, zodat ze meer durven.' En een cursus? Engelen: 'Dat is een investering en die wil je terugverdienen. Misschien als de belangenbehartigers van mensen met een verstandelijke beperking daarom vragen. Dan kan iedere notaris zelf de afweging maken.' Den Dulk denkt dat notarissen zich moeten specialiseren om mensen met een verstandelijke beperking goed van dienst te kunnen zijn. 'Dat hoeft geen lange studie te zijn, maar je moet weten hoe je het gesprek voert. Dat kun je trainen. Ook zijn er methoden om erachter te komen of mensen met een verstandelijke beperking snappen wat er speelt. Maar voorop staat dat je het als notaris leuk moet vinden om dit te doen. Er moet een klik zijn.' ■

Dienstverlening aan verstandelijk beperkten

Wat zegt de rechtspraak?

Mag een notaris zijn dienst verlenen aan een verstandelijk beperkte die een testament wil maken? De notaris mag hem in ieder geval niet bij voorbaat de deur wijzen. De (tucht)rechtspraak biedt handvatten voor de invulling van de taak van de notaris op dit vlak.

TEKST Madeleine Hillen | BEELD Roel Ottow

1 WAT ZEGT DE WET?

De Nederlandse erfwet (artikel 4:55 Burgerlijk Wetboek (BW)) heeft als uitgangspunt dat iedereen ouder dan 16 jaar een testament mag maken. In sommige gevallen, namelijk als iemand onder curatele staat omdat hij een lichamelijke of geestelijke stoornis heeft, is toestemming van de kantonrechter nodig. Dat uitgangspunt geldt ook voor mensen met een verstandelijke beperking. Dat strookt met het VN-verdrag handicap, waarbij Nederland partij is. Kern daarin is dat ook de mens met een beperking zo volwaardig mogelijk moet kunnen meedoen in de maatschappij. Daar hoort bij dat de mens met een beperking, net als ieder ander mens, zo veel mogelijk in staat gesteld moet worden om zelf over zijn nalatenschap te beschikken.

Familie van de verstandelijk beperkte heeft nogal eens moeite met dat uitgangspunt. Zij zijn bang voor beïnvloeding of ze vinden het

lastig voor te stellen dat een verstandelijk beperkte met een ontwikkelingsniveau van een kind van bijvoorbeeld 7 jaar, in staat kan zijn te begrijpen wat hij doet als hij een testament maakt. En soms vinden ze het 'zonde' dat het geld buiten de familie terechtkomt. Dat leidt er dan toe dat de notaris wordt verweten dat hij heeft meegewerkt.

2 WAT IS DE TAAK VAN DE NOTARIS?

De notaris moet zich houden aan het wettelijk uitgangspunt. Hij zal dus in beginsel zijn dienst moeten verlenen aan iedereen, ouder dan 16 jaar, die een testament wil maken. Wel moet hij toetsen of de testateur in staat is een wil te vormen over dat testament (de 'wilsbekwaamheid') en, zo ja, of die wil in vrijheid is gevormd. Het spreekt voor zich dat de notaris bij een verstandelijk beperkte cliënt extra waakzaam moet zijn op deze twee punten. Als achteraf blijkt dat de testateur niet wilsbekwaam was, is het testament nietig.

Wilsbekwaamheid

Bij de beoordeling van de wilsbekwaamheid gaat het erom of de testateur in staat is zijn wil te bepalen met betrekking tot de beschikking die hij wil maken. Bij het antwoord op de vraag of iemand wilsbekwaam is, speelt daarom een rol wat er in het testament komt te staan. Het is dus raadzaam het testament voor verstandelijk beperkten eenvoudig te houden.

Of iemand in staat is zijn wil te bepalen, staat los van de vraag of iemand de meest verstandige of voordelige beslissing neemt. Het volstaat – in het kader van het maken van een testament – dat de notaris de beweegreden voor de beslissing kan volgen. Hij hoeft niet te controleren of die beweegreden juist is of niet. Dat valt buiten zijn mogelijkheden. De notaris mag niet zijn eigen opvatting (of die van de familie, gesteld dat hij die opvatting zou kennen) over wat goed is in de plaats stellen van die van de testateur.

De notaris moet controleren of de wil in

Dat de notaris de beweegreden voor de beslissing kan volgen, volstaat

vrijheid is gevormd, dus of er geen sprake is van ongeoorloofde beïnvloeding. Een testament is niet vernietigbaar op grond van misbruik van omstandigheden. Daar heeft de wetgever bewust voor gekozen. Die vreesde een grote toevloed van rechtszaken van teleurgestelde familieleden. De notaris biedt volgens de wetgever voldoende bescherming tegen misbruik van omstandigheden. Hier ligt dus een serieus te nemen taak voor de notaris.

3 VERSTANDELIJKE BEPERKING SLUIT WILSBEKWAAMHEID NIET UIT

De tuchtrechter is van oordeel dat de notaris er niet van mag uitgaan dat een verstandelijke beperking uitsluit dat iemand een testament kan maken. De notaris kan zelf tot de overtuiging komen dat de verstandelijk beperkte cliënt wilsbekwaam is. Daarvoor is het niet altijd noodzakelijk het Stappenplan beoordeling wilsbekwaamheid te volgen. In de uitspraak van Hof Amsterdam van 26 november 2019 (ECLI:NL:GHAMS:2019:4151) bleek de wilsbekwaamheid uit de antwoorden van de cliënte op de open vragen van de notaris en het feit dat de wil van de cliënte aansloot bij haar leven en in lijn was met haar persoonlijke belangstelling.

In de uitspraak van Hof Amsterdam van 18 september 2018 (ECLI:NL:GHAMS:2018:3644) werd hetzelfde geoordeeld en werd de klacht van een zus van erflater ongegrond verklaard. Het Hof woog in zijn beslissing de volgende verklaringen mee:

‘In een e-mailbericht van [...], arts en klinisch psycholoog met 30 jaar ervaring in de gehandicaptenzorg, is het volgende opgemerkt: “In punt 8 stelt [klaagster] dat uit genetisch onderzoek is komen vast te staan dat zijn verstandelijke afwijking aangeboren was.

Dit zegt echter niets over zijn verstandelijke vermogens. Er is bij alle aangeboren en ook bij alle erfelijke aandoeningen een grote variatie van verstandelijke vermogens en een wils- onbekwaamheid valt zeker niet uit een erfelijke of aangeboren oorzaak af te leiden. (...)

Daarnaast zijn er talloze mensen met een verstandelijke handicap, vergelijkbaar met een IQ dat overeenkomt met een gemiddeld IQ van een zesjarige, die uitstekend in staat zijn te begrijpen wat een testament is en ook een testament hebben laten opstellen. (...)” [...], GZ-psycholoog en orthopedagoog en ruim 30 jaar werkzaam in de gehandicaptenzorg, heeft (...) het volgende bericht:

“Als diagnostisch geschoold orthopedagoog kan ik de toelichting van [arts] volledig onderschrijven. (...) Vaak is er sprake van een disharmonisch profiel. In het geval waar het hier om gaat was het verbaal IQ zelfs hoger dan 70. Dat maakt het begrijpelijk dat de desbetreffende notaris de wilsbekwaamheid ook niet (hoefde) te betwijfelen.”

4 WILSBEKWAAMHEID TER ZAKE

Ook een verstandelijk beperkte met een ontwikkelingsniveau van een basisscholier kan een eenvoudig testament maken, zie Hof Den Haag 27 juni 2017 (ECLI:NL:GHDHA:2017:4266): ‘12. (...) Het feit dat iemand een verstandelijke beperking heeft, geeft nog geen antwoord op de vraag of die beperking van dien aard is dat hij of zij met betrekking tot een specifiek onderwerp niet zijn of haar wil kan bepalen. Relevant is of de beperking van dien aard is dat hij of zij de voorgelegde problematiek niet kan overzien. In het onderhavige geval is sprake van een eenvoudig testament waarvan de strekking ook met een relatief laag kennisniveau kan worden beoordeeld. De kern van testament is: wie wordt mijn erfgenaam en die

vraag heeft de erflater beantwoord en vastgelegd. Uit de verklaring van de huisarts valt zeker niet af te leiden dat erflater die vraag niet kon beantwoorden en de strekking daarvan kon overzien.’

Het Hof woog ook mee dat de erflater zelfstandig woonde en pas tien jaar na het maken van het testament onder bewind werd gesteld. Het tegen deze uitspraak ingestelde cassatieberoep is verworpen (HR 20 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:2029 (zonder motivering)). De advocaat-generaal vond van betekenis dat het hier ging om een ‘minder ingrijpend’ testament (ECLI:NL:PHR:2019:1113, nr. 2.7) omdat de testateur geen kinderen had. Het onterven van een van drie kinderen werd ingrijpend geoordeeld door Hof Arnhem-Leeuwarden 4 juli 2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:5626).

Niet merkwaardig

Het benoemen van niet-familieleden tot erfgenamen is niet bij voorbaat verdacht. Hof Amsterdam 6 oktober 2015 (ECLI:NL:GHAMS:2015:4112) was met de notaris eens dat een dergelijke wens gezien de omstandigheden niet merkwaardig was. Het ging om de dochters van een echtpaar van wie erflater gedurende veertien jaar intensieve huishoudelijke en later ook administratieve hulp en verzorging heeft gekregen. Dat hij de dochters van dat echtpaar tot erfgenamen wilde benoemen in plaats van zijn nichten met wie hij kennelijk minder contact had, wekt volgens het hof geen bevreemding. ■

‘Ik ben eigenlijk een coverband:
ik vertel telkens opnieuw iemand
anders verhaal’

De notaris als juridisch handwerker

Wat kun je als (kandidaat-)notaris leren van een professor vastgoedeconomie, executie- en beslagrecht, internationaal goederenrecht of fiscaal concernrecht? Veel! De kennis op universiteiten is eindeloos. Voor deze rubriek praten wij elk nummer met een andere hoogleraar of docent. We maken een rondje door het land met de vraag: ‘Wat kan het notariaat van u leren?’ Deze keer een lesje Romeins recht van Jelle Jansen.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Ik heb een hele oude *dumb phone*. Dat is niet zo omdat ik nu toevallig Romeins recht geef. Maar ik geef toe, ik hoef niet zo mee te gaan met alle moderne ontwikkelingen. Ik ben ook niet op LinkedIn te vinden; je vindt mij sowieso niet heel veel op het internet. Als ik een advocaat zou zijn, was ik ongetwijfeld beter vindbaar geweest. Als hoogleraar is het niet nodig. Ik heb niet te klagen over aandacht. Ik ben officieel hoogleraar *ius commune* in Groningen. Dat is dus eigenlijk Romeins recht. Het recht dat aan de grondslag heeft gestaan van heel veel dingen. Denk aan de universiteit, de rechtenstudie, onze huidige wetboeken. Allemaal op basis van wat de Romeinen ooit hebben bedacht. Heel interessant dus. Mijn onderzoeksgebied is dus dat van de tijd waarin we in heel Europa hetzelfde privaatrecht hadden. Namelijk het Romeinse privaatrecht, het gemene recht, het *ius commune*.

NEDERLANDSE TAAL

‘Het onderwijs dat ik geef, is vrij breed. Romeins recht is natuurlijk een onderdeel daarvan. Maar ik geef ook “schrijflesje”. Wat ik dan doe? Ik leer studenten hoe ze iets op moeten schrijven. Als je niet duidelijk iets op kan schrijven, gaat het fout. Dat geldt voor een wetgever, maar ook voor een advocaat of notaris. Juridisch handwerk noem ik het. Op de universiteit blijkt dat het niveau van de Nederlandse taal bij studenten laag is.

Soms zo laag dat je je afvraagt of zo iemand wel een contract kan maken. Treurig, maar waar. Daar besteden we dus steeds meer aandacht aan. Stijl komt soms later nog aan de orde, maar is voor veel studenten een brug te ver. Bij notarissen is het vaak zo dat de akte juridisch is verwoord en het praatje wel in gemakkelijke taal gaat. In de ideale wereld wordt dat verschil ook steeds kleiner.’

VRAAGTEKENS

‘In mijn lessen Romeins recht leg ik uit waar ons privaatrecht vandaan komt en dan van voor het jaar 1900. Je ziet dat de wetboeken van Europese landen nogal verschillen. Elk land heeft uit het Romeins gepikt wat voor dat land van belang was. Zo zie je nogal wat smaken terug. Ik vergelijk het Romeins recht vooral met Nederlandse wetboeken en dan hoop ik dat studenten na afloop zien welke keuzes onze wetgever heeft gemaakt en waar die vandaan komen. Daarnaast leg ik ook uit dat je vraagtekens bij die keuzes kunt plaatsen. En ik laat zien dat er andere stelsels zijn – ook gebaseerd op het Romeins recht – waarin andere keuzes zijn gemaakt.’

KRITISCH VERMOGEN

‘Bij een studie zoals rechten is het gevaar dat je je helemaal blindstaart op hoe het in jouw rechtsgebied is geregeld. Het gaat erom dat je kritisch vermogen ontwikkelt en je bedenkt hoe het ook anders kan zijn. Wat ik eigenlijk doe, is net zoals een coverband: ik vertel telkens opnieuw iemand anders verhaal. En dat leidt tot een beter begrip van het hedendaagse recht. Dat is de boodschap die ik mee wil geven. Ik vind dat een heel grote boodschap.

Er zijn nu veel universiteiten zonder docent Romeins recht. Dus de kracht van de boodschap neemt af. Ik vind dat het juist heel belangrijk is.’

GROTIUS

‘Nederland is een heel klein land. We hebben 17 miljoen mensen en een wetboek uit 1992. Als je dat vergelijkt met landen om ons heen hebben wij een vrij nieuw wetboek. Veel kwesties komen daardoor bij ons nu pas mondjesmaat onder de aandacht van de rechter. Die uitspraken gebruik ik vaak in mijn lessen aan de Grotius Academie. Daar komen mensen uit het veld, zoals notarissen. Dat is wel echt anders dan studenten. Die mensen letten goed op, denken mee en komen met vragen uit de praktijk waar ik veel van opsteek. Ik kan dan vanuit mijn academische achtergrond uitleggen waar de regels vandaan komen, waar de vragen zitten en hoe je die vragen moet beantwoorden. Ik houd van juridische puzzeltjes, net als de notaris. Het Romeins recht leent zich daar goed voor.’

LEGE HULS

Ik krijg graag informatie uit de praktijk. Ik heb in november een oratie gehouden over erfdiensbaarheden. Een typisch notarieel onderwerp. Vroeger kon ik als erfdiensbaarheid bedingen dat ik door jouw tuin mocht lopen. Het moest wel het zogenoemde nut van heersend erf vergroten. Nu is de regel verruimd en is bijna alles mogelijk. Ik ben daar erg kritisch op. Als een projectontwikkelaar toegang wil tot jouw grond, dan kan dat nu zomaar voor de duur van de bouw. Ik denk dat die verruiming een lege huls is. Notarissen zullen zeggen dat het onzin is om het in een erfdiensbaarheid te doen. Toch? Er is tenslotte maar één partij die het wil en het kost geld om een erfdiensbaarheid te vestigen. Maar dat hoor ik graag uit de praktijk. ■

WIE Jelle Jansen
WAT Romeins recht
WAAR Rijksuniversiteit Groningen
LES ‘Begrijp waar het hedendaagse recht vandaan komt’

20
20

Strategische Agenda Notariaat 20-25

Juridische gids

Versterking digitale dienstverlening

Versteving maatschappelijke positie

Toegankelijk taalgebruik

Toegankelijk voor iedereen

Zichtbaar, dienstbaar, aanspreekbaar

In 2026 is de notaris dé juridische adviseur in een complexe en digitale samenleving. Hij heeft oog voor menselijke, maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en kan deze moeiteloos vertalen naar zijn eigen notariële dienstverlening. De notaris heeft oog voor maatschappelijke ontwikkelingen, is goed opgeleid en heeft alle gereedschappen voorhanden om deze rol uit te oefenen, zoals de Digitale Notariële Akte en NotarisID. Door verdergaande opleiding is de notaris wend- en weerbaar en blijft het notariaat in alle opzichten aantrekkelijk om in te werken voor juristen en medewerkers.

Om dit te realiseren, ligt de focus van de KNB voor de jaren 20-25 op drie thema's: samen voor mens en maatschappij, bescherming en zekerheid en de futureprof.

De hele strategische visie lezen? Lees het hier.

Thema 3

Futurepro(o)f

Opvolgingsprogramma

Maatschappelijke
verantwoordelijkheid

Informeel leren

Versterking
aantrekkelijkheid
beroep

Actualisering
beroepsopleiding

Thema 2

Bescherming en zekerheid

Digitale
notariële akte

Notarieel Privacy
Ecosysteem

Fraudepreventie

Modernisering
Wet op
notarisambt

20
25

De notaris in 2026

‘Om futureproof te zijn heb je goede futureprofs nodig’

Waar staan we nu en waar willen we als notariaat staan over vijf jaar? Die vraag staat centraal in de nieuwe strategische visie van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). De focus voor 2020 ligt op het derde thema van het stuk: futurepro(o)f. De persoon van de notaris wordt steeds belangrijker en verdient daarom extra aandacht. *Notariaat Magazine* legde bestuursleden Annerie Ploumen en Annette van der Klooster een aantal keuzes voor die verband houden met de nieuwe visie.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Focus op personeel houden of personeel vinden?

Ploumen: ‘Om futureproof te zijn, heb je futureprofs nodig. We moeten ons beroep aantrekkelijk maken. Laat zien aan studenten dat notarieel recht spannend, leuk en sprankelend is. Kijk hierbij ook meer naar de diversiteit. Nu bestaat het notariaat nog te veel uit “de blanke Nederlander”. Een nieuwe generatie binnenhalen, daar moet de focus liggen. Maar we moeten aan beide kanten hard trekken. De mensen die al in het notariaat werken, moeten we zeker niet vergeten.’

Van der Klooster: ‘Personeel vinden is belangrijk, maar als je je personeel niet behoudt, doet dat ook iets met de aantrekkelijkheid van het vak. De focus ligt nu wel echt op het personeel vinden. Denk niet alleen aan universiteiten, maar ook aan middelbare scholen. Zonder aanwas van onderaf, geen opvolgers.’

Meer intervisie met de beroepsgroep of meer sparren met collega's?

Van der Klooster: ‘Intervisie is de toekomst. Juist door met medeberoepsbeoefenaren te sparren over dilemma's die je tegenkomt, til je het vak naar een hoger niveau. Doe je dit met collega's dan beland je al snel in de tunnelvisie van je eigen kantoor. “Zo doen we het al jaren, dus zo blijven we het doen.” Als je het breder trekt, krijg je nieuwe inzichten. Het hoort erbij.’

Ploumen: ‘Het is heel erg afhankelijk van je kantoor. Op een groot kantoor heb je meerdere sparingpartners dan op een kantoor met één notaris en één kandidaat-notaris. Ik kan twee verdiepingen lager mijn dilemma ook nog eens in de groep gooien. Maar intervisie is sowieso goed om te doen. Op welk kantoor je ook werkt. Het is goed om zo nu en dan een heel andere mening te horen en op een andere manier naar dingen te laten kijken. Breder trekken en dus meer verschillende meningen horen, is altijd goed.’

Meer bezig zijn met goed ondernemerschap of het aantrekken van nieuwe klanten?

Ploumen: ‘Acquisitie valt onder goed ondernemerschap. Maar als je klanten binnenhaalt en je medewerkers rennen de deur uit, zijn die klanten ook zo weer weg. Het is essentieel om een kantoor te hebben waar medewerkers zich op hun gemak voelen. Ik zeg zelf altijd: “Ik zie mijn kantoorgenoten vaker dan mijn gezin. Als dat niet plezierig is, houd je het niet vol.” Dat geldt, denk ik, voor iedereen. Aantrekken van nieuwe klanten doen mijn medewerkers ook, ieder op zijn of haar eigen niveau. Iemand laten groeien en leren *leadership* te nemen, is de basis. Je medewerkers krijgen er energie van. Het komt de sfeer ten goede en houdt de werkdruk in balans.’

Van der Klooster: ‘Bij goed ondernemerschap hoort acquisitie. Goed werkgeverschap is een essentieel onderdeel van goed ondernemerschap. Je kunt geen goede ondernemer zijn als je geen goede werkgever bent. We moeten een stukje *awareness* creëren. Als je een goede werkgever bent, is het leuk om voor jou te werken en wil je als medewerker ook best een stapje extra zetten. Daar wordt jij weer een betere werkgever van, het vak blijft leuk en je behoudt je personeel. Dan is het cirkeltje rond.’

‘Iemand laten groeien en leren
leadership te nemen, is de basis’

Meer aandacht voor burn-outpreventie of juist voor bedreigingen?

Van der Klooster: ‘Ik ervaar dat burn-out echt nog steeds een opkomend probleem is in het notariaat. Als gevolg van werkdruk en werkstress kunnen mensen de ballen niet meer hoog houden en vallen ze uit. Dat doet ook iets met de aantrekkelijkheid van je vak en zorgt er niet voor dat mensen voor het notariaat kiezen. Dus ik denk dat we daar de focus op moeten leggen.’

Ploumen: ‘Een bedreiging kan al zijn: “Als jij niet doet wat ik zeg, dan ga ik naar de tuchtrechter.” Zoiets geeft heel veel stress, wat tot een burn-out kan lijden als je niet oppast. Dat is een veelvoorkomend probleem begrijp ik van collega’s uit het land. Ik ben geneigd de burn-outpreventie belangrijker te vinden. En dat is dan inclusief die stress die je ervaart door dit soort bedreigingen. Andere bedreigingen komen wat sporadischer voor.’

Fouten maken mag of een strengere tuchtrecht?

Ploumen: ‘De tuchtrechter is heel belangrijk, maar we moeten wel oppassen dat het niet zo zwaar wordt dat mensen geen fouten meer mogen maken. Waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Het hoort natuurlijk wel

binnen de perken te blijven, maar als je niet opzettelijk een steek laat vallen, moet je niet worden neergesabeld. Als mensen niet meer in het notariaat willen werken omdat ze bang zijn voor de tuchtrechter, gaat het de verkeerde kant op.’

Van der Klooster: ‘Er hoort een open cultuur te zijn op kantoor en in intervisieclubs om daar met elkaar over te spreken. Daar leer je van. Iedereen maakt fouten. Dat is inherent aan het mens zijn. En als je vervolgens voorkomt dat je zo’n niet opzettelijke fout nog een keer maakt, dan moet fouten maken kunnen.’

Vierdaagse werkweek of vijf dagen blijven werken?

Van der Klooster: ‘Het gaat om het vinden van een goede balans tussen werk en privé. Of je dat nu realiseert door vijf dagen te werken of vier lange dagen te werken, zodat je een doorde-weekse dag hebt om aan je privéverplichtingen te voldoen, maakt niet zo veel uit. Ik denk echt dat de crux zit in de werk-privébalans.’

Ploumen: ‘Het gaat om flexibiliteit. De een werkt liever vier lange dagen, de ander liever vijf kortere dagen. Thuiswerken, eerder weg voor een privéafspraak. Als je het kunt managen, moet het kunnen. Creëer een zo optimale manier van werken.’

Als werknemer zelf je tijd indelen of tussen 9.00 uur en 17.00 uur op kantoor zijn?

Ploumen: ‘Het mag niet uitmaken hoe je het doet, als je het maar doet. Moet je even weg voor bijvoorbeeld de kinderen en haal je het in de avond in? Prima! Natuurlijk hebben wij een beroep waarin wij cliënten zien, maar dan nog is flexibiliteit mogelijk.’

Van der Klooster: ‘Zelf tijd indelen! Er zijn natuurlijk ook kantoren waarop meer cliënten worden ontvangen dan op andere kantoren, maar ook dan kan het. Ook veel cliënten hebben behoefte aan flexibiliteit. Die vinden het heel prettig om bijvoorbeeld in de avond of het weekend bij jou op kantoor langs te kunnen komen. Daar verras je ze soms mee. Vooral doen dus.’

Alleen je medewerkers beoordelen of zelf ook willen weten hoe zij jou beoordelen?

Ploumen: ‘Absoluut de zogenoemde 360 graden-beoordeling! Het is niet altijd leuk te horen wat je allemaal verkeerd doet, maar wel heel goed. Je kunt daar wat mee. Het zijn soms *eyeopeners*. Ik kan mij voorstellen dat het in een klein clubje moeilijk is, maar het geeft je zo veel informatie die je kunt gebruiken. Creëer daar wel een veilige omgeving voor. Anders krijg je niet het echte verhaal te horen.’

Van der Klooster: ‘Zelf doe ik het ook op kantoor. Ik vraag jongere kandidaat-notarissen maar ook altijd de secretaresse wat zij van mij vinden en verwachten. Het best is natuurlijk een cultuur te creëren waarin het geven van feedback heel normaal wordt en anders kun je er een terugkomend moment van maken.’ ■

De hele
strategische
visie lezen?
Lees het hier.

Wie zorgt er voor Floris?

Mijn man en ik zijn de trotse ouders van Floris. Tijdens een weekendje weg bedachten we dat er niets is geregeld voor als ons iets overkomt. Wie gaat dan voor Floris zorgen? Met mijn zus en zwager hebben we goede afspraken gemaakt. Bij de notaris hebben we alles in onze testamenten laten vastleggen. Een hele geruststelling!

Lees meer op

[notaris.nl/
voogdij](https://notaris.nl/voogdij)

Je regelt het bij de notaris

Onzekerheid en solidariteit in tijden van corona

De wereld is momenteel in de greep van het coronavirus. Er heerst wereldwijd paniek en onzekerheid. Terwijl ik deze column schrijf, is er al een week voorbij sinds de genomen maatregelen van het kabinet om niet langer zomaar de straat op te gaan. Zonder aarzeling volgen we de richtlijnen van het RVIM op: per direct thuiswerken en 'social distance'.

ONHERKENBAAR STIL

Nu ik vanuit huis werk en ik mijn collega's, vrienden en familieleden niet meer kan zien, staar ik met een verlaten blik uit het raam vanuit mijn werkkamer. Het is weliswaar een zonnige lentedag, maar de straten zijn onherkenbaar stil. Ik probeer mij te concentreren, maar constant raak ik mijn aandacht kwijt door meldingen van nieuwspagina's met vreselijke updates over de wereldwijde crisis. Daarnaast heb ik voortdurend contact met dierbare familieleden uit Spanje, waaronder ook met mijn zus in Madrid. De laatste berichten uit deze regio zijn hartverscheurend en bezorgen mij een misselijk gevoel. Maar het enige wat ik kan doen, is positief blijven.

VEERKRACHT

De gevolgen van de coronamaatregelen zijn direct voelbaar bij veel van mijn cliënten. Vandaag heb ik telefonisch contact gehad met een cliënt, een ondernemer in de horecabranche die zijn schade ziet oplopen tot in de tienduizenden euro's per dag. Dit telefoongesprek viel mij zwaar. Zijn onderneming loopt gevaar en hij heeft het terecht moeilijk. Wat mij echter opviel, is zijn positieve instelling. Hij verwacht hulp van de overheid en is ervan overtuigd met zijn onderneming het coronavirus te overwinnen. Hij heeft een heel plan uitgewerkt. Wat een veerkracht toonde de beste man! Na bijna een

Ik probeer mij te concentreren, maar constant raak ik mijn aandacht kwijt

uur met hem te hebben gebeld, bedankte hij mij meerdere malen voor het luisteren. Ik realiseerde me een belangrijke kerntaak van de (kandidaat-)notaris: de maatschappelijke functie waardoor wij elke dag in het notariaat weer voor nieuwe uitdagingen komen te staan.

CRISISTEAM

Momenteel heeft mijn kantoor een crisisteam ingericht en is de bezetting zodanig verdeeld dat de meerderheid van het kantoor thuis aan het werk is. Respect! Het crisisteam zorgt ervoor dat de veiligheid van het kantoor en onze cliënten zo goed mogelijk wordt gewaarborgd. Cliënten moeten zo min mogelijk last ondervinden van de huidige situatie.

Naast het eigen kantoorbeleid hoop ik dat de KNB als beroepsgroep ook duidelijkheid kan blijven verschaffen over de dienstverlening van het notariaat tijdens deze crisistijd. Hoe wordt omgegaan met legalisaties aan de balie? Het coronavirus kent geen vast draaiboek en helaas kunnen lang nog niet alle vragen worden beantwoord.

POSITIEF BLIJVEN

Wat mij helpt in deze onzekere tijd zijn kleine dingen. Zo ontving ik een mail van onze maatschap waarbij al mijn collega's werden bedankt voor hun inzet de afgelopen dagen en dat we alleen gezamenlijk het coronavirus kunnen bestrijden. Het gevoel van saamhorigheid geeft mij hoop en motivatie. Dat is in crisistijd hard nodig! Want er is vooralsnog geen vaccin tegen het coronavirus. Ik doe daarom een oproep aan al mijn collega's in het notariaat: wees als kantoor positief, blijf solidair met elkaar en neem de nodige maatregelen, want de veiligheid van collega's en cliënten staat voorop. Of je nu (kandidaat-)notaris, juridisch medewerker, secretaresse, receptioniste of een stagiaire bent, alleen door gezamenlijk de handen ineen te slaan (figuurlijk gezien uiteraard!) kunnen we het coronavirus overwinnen. Heel veel sterkte de komende periode. ■

Gilbert Joemratie

kandidaat-notaris bij Westvest
Notarissen

Schenken
en nalaten
aan musea

De kunst van geven

Steeds vaker besluiten liefhebbers van cultuur tijdens of na hun leven musea te ondersteunen met schenkingen, nalatenschappen en soms ook met kunst. Dat klinkt positief, al verbinden particulieren daar regelmatig lastige voorwaarden aan. Museumdirecteur Lisette Pelsers en notaris Ineke Meuwese aan het woord.

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Wie denkt dat bij een internationaal hoogstaand museum zoals het Kröller-Müller het sponsorgeld tegen de plinten klotst, zit ernaast. 'Daarbij speelt zeker mee dat wij tussen Hoenderloo en Otterlo zitten en niet aan het Museumplein', zegt Lisette Pelsers. Toen zij hier acht jaar geleden als directeur binnenkwam, voerde het museum nauwelijks beleid om grote bedrijven aan zich te binden. 'What's in it for us?', informeerden die standaard, waarna ze vervolgens afhaakten. Daarom besloot het museum zich te focussen op particulieren. 'We hadden behoefte aan een netwerk van mensen die ons een warm hart toedragen en ons steunen.'

BOEKERS

Op initiatief van het museum werd in 2014 het Helene Kröller-Müller Fonds opgericht, met onder meer Alexander Pechtold en actrice Johanna ter Steege als initiatiefnemers. Tijdens roadshows vertelde Lisette Pelsers wat het museum voor ogen heeft met dit fonds. Zo groeide langzamerhand het aantal particuliere donateurs tot de pakweg honderd 'boekers' die nu bij het fonds zijn aangesloten. Zij zijn

verdeeld in drie categorieën: Gulden Boekers schenken jaarlijks 5.000 euro, Zilveren Boekers geven een bedrag 2.500 euro en Bronzen Boekers 1.000 euro gedurende een periode van vijf jaar. Met de donaties ondersteunt het fonds drie doelen: educatie, grote niet-reguliere restauratieprojecten en niet-reguliere tentoonstellingen. Pelsers: 'Veel meer dan honderd mensen moeten het ook niet worden. Nu kennen wij elkaar persoonlijk, wat wederzijds zeer wordt gewaardeerd. Want toen vorig jaar het eerste cluster van vijf jaar afliep, verlengden de meesten hun "boekerschap".' Jullie gevers krijgen er ook veel voor terug, vult notaris Ineke Meuwese aan. Een paar maal per jaar organiseert het museum iets voor hen, vaak gerelateerd aan tentoonstellingen. Af en toe een klein reisje en er is de jaarlijkse Helene Kröller-Müller-dag waarop iets bijzonders plaatsvindt. Pelsers: 'Vrijwel iedereen komt en je ziet dat zij het ook leuk vinden elkaar allemaal weer te ontmoeten.'

CULTURELE EN GOEDE DOELEN

De boekers in het Helene Kröller-Müller Fonds schenken geld bij leven. In andere gevallen schenken mensen kunst of willen een museum opnemen als erfgenaam in hun testament. De groep die niet per se aan familie of kinderen

wil nalaten, wordt groter, waardoor culturele en andere goede doelen vaker in beeld komen. Ineke Meuwese – toegevoegd notaris bij Dirkzwager in Arnhem – begeleidt mensen die op verschillende manieren iets willen schenken of nalaten, ook aan musea. Als een cliënt zegt: ik wil wel een goed doel benoemen, informeert zij waar iemands belangstelling naar uitgaat om zo de cirkel kleiner te maken. 'Als iemand een cultuurliefhebber is, vraag ik door: lokaal, regionaal, internationaal? Zo kom ik bijvoorbeeld uit bij een museum als dit.'

FISCAAL INTERESSANT

Ook vanuit Kröller-Müller Museum wordt haar regelmatig verzocht een schenking vast te leggen in een akte. Dat was bijvoorbeeld het geval bij een aantal werken die kunstenaar Armando schonk en bij de recente schenking van enkele werken van kunstenaar Ewerdt Hilgemann. Pelsers: 'Kunstenaars vinden het eervol om deel uit te maken van onze collectie en dat hun werk hier getoond kan worden.' Het valt Meuwese op dat cliënten die iets willen schenken aan een museum nauwelijks iets weten over schenk- en erfbelasting. 'De meeste mensen hebben geen idee dat de Belastingdienst vaak voor de helft meebetaalt aan schenkingen aan een Algemeen Nut

‘Mensen hebben geen idee dat de Belastingdienst vaak deels meebetaalt aan schenkingen aan een ANBI of culturele instelling’

Lisette Pelsers
en Ineke Meuwese

Beogende Instelling (ANBI). Bij schenkingen aan een culturele instelling ligt dat percentage nog hoger. Soms zegt iemand: “Na mijn overlijden geldt mijn testament, voor mijn overlijden wil ik nog geen schenkingen doen.” Maar als ik vertel dat het leuk kan zijn al bij leven iets te schenken, vindt diegene het best aardig om dat moment naar voren te trekken, om betrokken te raken bij een museum en te ervaren dat schenken fiscaal gezien voor henzelf ook interessant is.’

LASTIG PROCES

Wat als een cliënt per se wil dat een schilderij naar Kröller-Müller gaat? Meuwese raadt dan aan contact met hen te zoeken. Pelsers: ‘In het overgrote deel van die gevallen moeten wij helaas “nee” zeggen. Ook een geschonken werk moet in de collectie passen en wordt op dezelfde manier beoordeeld als een aankoop. We proberen dan wel zo goed mogelijk uit te leggen waarom een werk niet “past” en soms kunnen we suggesties doen voor een andere bestemming. Doorgaans begrijpen goede gevers dat. Het komt ook wel voor dat erfgenamen of verzamelaars willen dat een verzameling werken bij elkaar blijft, of permanent te zien moet zijn. Dat kan het onderbrengen van kunstwerken bij musea flink bemoeilijken,

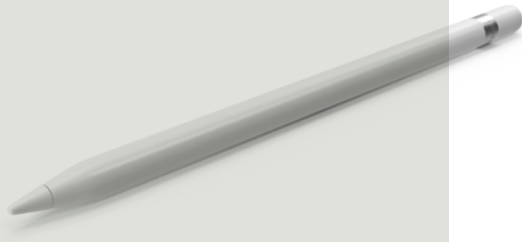
omdat je dat niet kunt beloven. Potentiële schenkers of erfgenamen realiseren zich dat vaak niet. De notaris zou hier een goede rol in kunnen vervullen.’

Bij nalatenschappen van kunstenaars speelt deze problematiek ook. Sommige kunstenaars op leeftijd realiseren zich dit en maken keuzes: dit en dat moet blijven en de rest kan weg. Maar dat is een lastig proces en het komt er vaak niet van. Dan moeten de erfgenamen die keuzes maken en die kunnen dat vaak niet, omdat ze er onvoldoende naar kijken en omdat het ook te pijnlijk is. Meuwese: ‘Zijn of haar werk is dan het enige dat er nog is en wordt heilig verklaard. Het probleem is hoe je er afstand van doet, want het werk vertegenwoordigt een waarde, al is de vraag: welke? Bij het overlijden van de kunstenaar moet er erfbelasting worden betaald over de taxatiewaarde, terwijl er soms geen geld is om die belasting te voldoen. Alleen als een kunstwerk tot de nationale collectie behoort, zijn daar oplossingen voor.’

NEDERLANDS ERFGOED

Erfbelasting kan ook worden betaald met kunst, een regeling waarvan vaak gebruik wordt gemaakt. Stel er is een kunstobject dat een ton waard is, daarnaast zijn er een huis,

banktegoeden en effecten en moet er in totaal drie ton erfbelasting worden betaald. Dat kan ook door een schilderij ter betaling van erfbelasting over te dragen aan de staat. Hiervoor geldt een bonus van 20 procent, bovenop de waarde van het kunstobject. Deze regeling moet voorkomen dat Nederlands erfgoed naar het buitenland verdwijnt. Daarom moet het kunst betreffen die van nationaal belang wordt geacht en er moet een museum zijn dat het wil accepteren. Wie verstandig is, regelt dit bij leven, want in meerdere gevallen kan iemand voordeliger schenken dan verkopen. Ineke Meuwese raadt (kandidaat-)notarissen aan: ‘Praat met je cliënt over diens wensen, maar neem niet alles klakkeloos over in een testament. Denk ook na over de afwikkeling ervan.’ ■

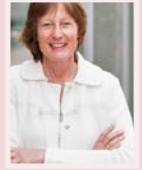
Hoe staat het er nou letterlijk?

1. Ik bepaal dat hetgeen uit mijn nalatenschap wordt verkregen (inclusief al hetgeen daarvoor in de plaats komt) alsmede de vruchten daarvan (inclusief al hetgeen daarvoor in de plaats komt) niet zal vallen in enige vermogensrechtelijke gemeenschap waarin de verkrijger is gehuwd of te eniger tijd gehuwd mocht zijn, noch betrokken zal worden in enige verrekening op grond van door de verkrijger gemaakte of te maken huwelijkse voorwaarden of samenlevingsovereenkomst. Het beginsel van zaaksvervangning is van toepassing als meer dan de helft van het nieuwe goed met middelen verkregen uit uitgesloten vermogen is gefinancierd.
2. Indien het huwelijk of de samenlevingsovereenkomst van een andere verkrijger dan mijn echtgenote door het overlijden van de verkrijger eindigt, kan de waarde van de verkrijging in een verdeling of verrekening tussen de verkrijger en diens (huwelijks)partner worden betrokken. Bedoelde verdeling/verrekening vindt alleen plaats indien op het moment van overlijden voldaan is aan alle hierna genoemde voorwaarden voor zover zij van toepassing zijn:
 - a. het (huwelijks)vermogensregime van de verkrijger en diens (huwelijks)partner staat toe dat de verkrijging in een dergelijke verdeling/verrekening wordt betrokken;
 - b. bij het einde van het huwelijk is geen procedure tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed aangehangig of is scheiding van tafel en bed uitgesproken;
 - c. er is geen sprake van het feit dat de verkrijger en diens (huwelijks)partner anders dan in onderling overleg niet meer een gezamenlijke huishouding voeren, blijkend uit een inschrijving in de basisregistratie persoonsgegevens (tenzij de gezamenlijke huishouding tegen de wil van de verkrijger en diens (huwelijks)partner is geëindigd);
 - d. het vermogen van de (huwelijks)partner van de verkrijger is positief;
 - e. de making is niet verkregen onder een ontbindende voorwaarde en een daarbij aansluitende opschortende voorwaarde (tweetrap), dan wel de making is wel verkregen onder een ontbindende voorwaarde als bedoeld, maar deze is ten tijde van het overlijden definitief vervallen;
 - f. de (huwelijks)partner is niet onwaardig als bedoeld in artikel 4:3 Burgerlijk Wetboek om uit de nalatenschap van de verkrijger voordeel te trekken.

Uit: Uitsluitingsclausule

Erna Kortlang

notaris bij TeeskensKarstens

... Wat maakt de notaris daar zelf van?

De uitsluitingsclausule wordt ook wel de antischoonzoon (schoondochter)-clausule genoemd. De hoofdgedachte van deze bepaling is dat bij echtscheiding de erfenis altijd privé blijft van het eigen kind, of van andere erfgenamen. Bij een eventuele scheiding hoef je dus niets te delen. De clausule geldt trouwens voor alle soorten verkrijgingen die in het testament staan. Voor je eigen partner geldt deze bepaling niet.

Alles wat door iemand uit mijn erfenis wordt verkregen, blijft privé van die persoon. De erfenis valt dus niet in een gemeenschap van goederen waarin iemand is getrouwd. Dat betekent dat bij echtscheiding mijn erfgenaam de erfenis dus niet hoeft te delen met zijn ex. Als mijn erfgenaam geld van mij erft en daarvan iets koopt, bijvoorbeeld een boot, valt de boot ook niet in een gemeenschap van goederen als de koopsom voor meer dan de helft door mijn erfgenaam is betaald. Hetzelfde is van toepassing als mijn erfgenaam op huwelijkse voorwaarden is getrouwd of een samenlevingscontract heeft gemaakt en daarin heeft afgesproken dat de waarde van de goederen van hem en zijn partner 50/50 worden gedeeld.

Als mijn erfgenaam overlijdt, mag mijn erfenis wel in een gemeenschap van goederen vallen. In zo'n geval is mijn erfenis dus al wel (gedeeltelijk) van de partner van mijn erfgenaam. Hiervoor geldt wel een aantal voorwaarden, die allemaal tegelijk moeten gelden:

- a. Mijn erfgenaam heeft deze mogelijkheid met zijn partner afgesproken en vastgelegd.
- b. Mijn erfgenaam ligt niet in scheiding op het moment dat hij overlijdt.
- c. Mijn erfgenaam en zijn partner wonen samen.
- d. Het vermogen van de partner van mijn erfgenaam zit 'in de plus'.
- e. Er is niet bepaald dat mijn erfgenaam gebonden is aan voorwaarden, bijvoorbeeld dat de erfenis niet vrij mag 'doorvererven'.
- f. De partner van mijn erfgenaam heeft niet de hand gehad in mijn overlijden.

Martijn Jacobs

directeur/communicatiespecialist
bij Loo van Eck Communicatie

... Zou dat nog begrijpelijker kunnen?

Uitsluitingsclausule

Als ik doodga, krijgt @ (een deel van) mijn geld, aanspraken of zaken.

- Ik wil dat dit geld, deze aanspraken of deze zaken alleen naar @ gaan.
 - o Ze mogen dus niet gaan naar degene met wie @ is of was getrouwd.
- Heeft @ huwelijkse voorwaarden afgesproken? Of afspraken gemaakt binnen een samenlevingsovereenkomst?
 - o Het geld, de aanspraken of de zaken uit mijn erfenis vallen dan niet onder deze afspraken.

Gaat @ scheiden?

- En moet @ zaken verdelen met zijn/haar ex-partner?
 - o En zijn deze zaken voor meer dan 50 procent met het geld van mijn erfenis betaald?
 - Dan hoeft @ deze zaken niet met zijn/haar partner te delen of te verrekenen.

Gaat @ dood?

- Dan gaat (een deel van) mijn erfenis over naar de partner van @.
 - o Hieraan is wel een aantal voorwaarden verbonden. Op het moment dat @ overlijdt:
 - is vastgelegd dat de partner van @ aanspraak mag maken op mijn erfenis;
 - ligt @ niet in scheiding met zijn/haar partner;
 - woont @ officieel nog met zijn/haar partner samen;
 - heeft de partner van @ geen schulden;
 - zijn er geen juridische beperkingen voor het krijgen van mijn erfenis;
 - is de partner van @ niet onwaardig zoals beschreven staat in artikel 4:3 van het Burgerlijk Wetboek.

**Wa
blief?!**

Begrijpelijke taal. Veel consumenten vragen erom. Maar is het ook mogelijk om een notariële akte in 'gewone mensentaal' te schrijven? In deze rubriek vragen we maandelijks een (kandidaat-)notaris en taalspecialist een passage uit een akte te 'vertalen'.

Noot van de communicatiespecialist

Poeh ... een lastige tekst. Onbegrijpelijk voor een leek. Wat heb ik gedaan?

Ik heb de tekst gepersonaliseerd. Ik noem de naam van de erfgenaam en ik schrijf de tekst vanuit het perspectief van de erflater. Hierdoor wordt de tekst een stuk concreter. Een nadeel hiervan is dat als je meerdere erfgenamen hebt, je ook meerdere personen moet opvoeren. Je zou de tekst overigens nog verder kunnen concretiseren door ook de naam te noemen van degene die je uitsluit van de erfenis. Ik vermoed dat veel mensen die dit laten vastleggen, precies weten wie ze willen uitsluiten. Dan is de naam noemen van die persoon een stuk duidelijker. Ook heb ik gewerkt met de vraag-antwoordstructuur. Dat is prettig voor de lezer. Door de lezersvragen op te schrijven, begrijpt de lezer de tekst veel sneller. De structuur van de tekst is dan superhelder. Tot slot. Veel mensen vallen over woorden als 'doodgaan'. Ze vinden dat te confronterend. Ik kies altijd voor optimale duidelijkheid. En doodgaan is de meest heldere beschrijving van wat er gebeurt.

*'We willen horen
 waar notarissen mee worstelen'*

NRS

In het KERN-overleg is NRS een van de specialistenverenigingen die met het Kadaster zoekt naar oplossingen voor praktische problemen. Het is een vruchtbare samenwerking, constateren NRS-vertegenwoordiger Ed Boerkamp en Ingrid de Jong, juridisch adviseur bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB).

| TEKST Peter Steeman

Drie keer per jaar vindt het KERN-overleg plaats. KERN staat voor: Kadaster En Representanten Notariaat. Deelnemers zijn medewerkers van het Kadaster en vertegenwoordigers van de KNB, Netwerk Notarissen, BMN (Bond voor Medewerkers in het Notariaat), VASN (Vereniging Agrarisch Specialisten in het Notariaat) en de NRS. Ed Boerkamp lost Jeffrey Koenecke af die de afgelopen drie jaar namens de NRS aan het KERN-overleg deelnam. Boerkamp hoefde niet lang na te denken toen hem werd gevraagd het stokje over te nemen. 'Dit is een heel praktisch overleg. Het Kadaster en het notariaat kunnen niet zonder elkaar. Wanneer we als notarissen sneller toegang tot informatie hebben, wordt ons werk efficiënter.' Boerkamp vindt het zowel voor het Kadaster als de notaris van belang dat de kwaliteit van aangeleverde informatie zo hoog mogelijk is. 'Iedere foutmelding is een kostenpost. Hoe kunnen we bijvoorbeeld voorkomen dat splitsingstekeningen worden afgekeurd door het Kadaster?

'In het KERN-overleg haal je de weeffouten eruit'

Dat gebeurde tot voor kort in 30 procent van de gevallen. Voor het splitsen van een gebouw in appartementsrechten moet een splitsingstekening worden ingediend bij het Kadaster. Splitsingstekeningen zijn vaak heel complex. Bij de tekenaars ontbreekt het soms aan specifieke kennis die nodig is om te voldoen aan wettelijke voorschriften. Soms worden er fouten in de tekening gemaakt. Dat wrekt zich als de notaris de tekening niet zorgvuldig genoeg beoordeelt voor hij die bij het Kadaster indient. Het komt ook voor dat de beoordeling bij het Kadaster niet eenduidig is omdat Kadastermedewerkers onderling verschillende criteria hanteren. In het KERN-overleg hebben we een aantal maatregelen afgesproken. Zo organiseert het Kadaster webinars voor notarissen om de kennis van splitsingstekeningen te verbeteren. En heeft het Kadaster een servicebalie ingesteld voor dit onderwerp.'

TWEERICHTINGSTRAAT

'In het KERN-overleg haal je de weeffouten eruit', haakt Ingrid de Jong aan. 'Nadat het Kadaster bij de vestigingen in Amsterdam en Rotterdam voor die servicebalie had gezorgd, bleek dat er geen mogelijkheid was voor notarissen om te mailen. Voor een notaris uit

Groningen is een fysieke balie niet handig. Kon er geen mailadres aan die servicebalie gehangen worden? Op zo'n verzoek wordt positief gereageerd. Het KERN-overleg is een tweerichtingsstraat. Ze leggen ook zaken aan ons voor. Bij de overdracht van beleggingspercelen heeft het Kadaster te maken met partijen die geen meetgegevens aanleveren. Als de vervolgactie uitblijft, kan het Kadaster dat proces niet afronden. Daarom roept het Kadaster de hulp in van de notaris. Zorg dat je voorafgaand aan het passeren van de akte het inmeten van percelen al onder de aandacht van cliënten brengt.'

WELLES-NIETESDISCUSSIE

Heeft het KERN-overleg ertoe bijgedragen dat het aantal fouten in basisregistraties de afgelopen drie jaar is verminderd? 'Daar heb ik geen cijfers van', aldus De Jong. 'Dit overleg voorkomt in ieder geval verzoeken tot verbetering (VTV). Voor een notaris is een VTV een bron van frustratie. Hoe dat aantal kan oplopen, zagen we heel duidelijk na de invoering van de Privacywet (AVG). Wat was het geval? Vanwege de AVG mag een notaris bij de inschrijving van een verklaring van erfrecht bij het Kadaster niet meer zonder toestemming van de erfgenamen hun adresgegevens verstrekken, maar het Kadaster kan zonder adresgegevens die akte niet verwerken. Op zo'n moment zijn notarissen gefrustreerd omdat ze nul op het rekest krijgen. Het Kadaster ziet niet hoe ze die situatie kan veranderen. In zo'n patstelling bewijst het KERN-overleg zijn waarde. Je trekt het uit een welles-nietesdiscussie. Voor die verklaring van erfrecht is nu een oplossing gevonden. De notaris voegt voortaan aan de verklaring van erfrecht een aparte bijlage met adresgegevens toe wanneer daarvoor toestemming is gegeven.'

BRANDSTOF

De brandstof voor een vruchtbare dialoog vormt de input van notarissen, benadrukt Boerkamp: 'We willen horen waar ze mee worstelen. Daar heeft iedereen profijt van. Gelukkig gebeurt dat ook.' 'Voorwaarde is wel dat het echt over praktische zaken gaat', vult De Jong aan. 'Voor bezwaren tegen de AVG of een tariefstelling van een perceel is het KERN-overleg niet bedoeld.' ■

EPN

Duidelijke civiele en fiscale regelgeving

Zoals heel Nederland is ook het EPN-bestuur en de Wetenschappelijke Advies Raad (WAR) van EPN overvallen door de snelheid en de gevolgen van corona. EPN streeft ook in deze moeilijke tijd naar duidelijke civiele en fiscale regelgeving. Het notariaat is een belangrijke schakel in het rechtsverkeer, maar loopt in deze situatie tegen wettelijke en praktische beperkingen aan om zijn taak goed uit te voeren. Het bestuur, de WAR en diverse hoogleraren kijken naar de (on)mogelijkheden om de notariële taak toch zo goed mogelijk te blijven uitoefenen. Wij hopen alle leden en gasten weer in goede gezondheid op het ALV Congres op 18 juni 2020 te mogen begroeten.

VASN

Themamiddag kavelruil voor de vierde keer gehouden

Op 12 februari 2020 hebben de agrarisch specialisten in het notariaat voor de vierde keer gesproken over kavelruil. Klimaatveranderingen en energieopgaven zijn termen die we dagelijks in de krant tegenkomen. Kunnen we met het landinrichtingsinstrument kavelruil op vrijwillige basis oplossingen bieden of is er (deels) een dwingend instrumentarium nodig? Wat is de rol van de notaris, de provincie en het Kadaster binnen een gebiedsgerichte aanpak? Dit stond allemaal in Houten op de agenda. Het was een goed bezochte en interessante middag met deskundige sprekers. Deelnemers zijn bijgepraat over de laatste ontwikkelingen ten aanzien van het instrument kavelruil. Daarnaast zijn in deze bijeenkomst de oplossingsrichtingen rondom de inzet

van kavelruil binnen de hiervoor beschreven gebiedsgerichte aanpak besproken. De bijeenkomst was georganiseerd door de VASN, Provincie Zeeland (Kavelruilbureau Zeeland), Radboud Universiteit/Instituut Agrarisch Recht en het Kadaster.

VMN

Tweede Dag van de Erfenis in oktober of november

In november 2019 organiseerde de VMN samen met de Vereniging van Familie- en erfrecht Advocaten Scheidingsmediators (vFAS) de eerste 'Dag van de Erfenis'. Hoewel de deelnemende notarissen zich zeer tevreden toonden met de tientallen geïnteresseerden die zij over de vloer kregen, was er ook een aantal VMN-leden dat, gezien de relatief korte voorbereidingstijd, geen kans zag aan deze dag mee te werken. Daarom meldt de VMN nu tijdig dat eind oktober/begin november de tweede editie van deze dag gepland zal worden. Nadere informatie volgt zo spoedig mogelijk.

VON

Statuten en aandeelhoudersovereenkomst in balans

De bijeenkomst 'Statuten en aandeelhoudersovereenkomst in balans' van 16 april (Paushuize Utrecht) wordt verplaatst naar 11 juni. De bijeenkomst op 11 juni vindt plaats bij Van Lanschot in Amsterdam. Tijdens de bijeenkomst legt Christiaan Stokkermans uit hoe hij tegen dit onderwerp aankijkt. Om het onderwerp inhoudelijk goed uit te diepen, wordt zijn betoog enkele malen onderbroken voor een korte discussie waaraan Irene Groenland (Lexence) en Jeroen ten Berg (VDB Notarissen Advocaten) hun medewerking hebben toegezegd. Inschrijven kan via het VON-ledennet. De bijeenkomst 'De rol van de notaris bij fusies en overnames' wordt op een nader te bepalen datum gehouden.

Vanwege het coronavirus en de maatregelen die zijn genomen om verspreiding tegen te gaan, zijn veel cursussen geannuleerd.

NRS

ALV en cursus vastgoedaspecten van bedrijfsopvolging

7 april 2020

Geannuleerd

VASN

ALV, cursus en viering 20-jarig bestaan

7 april 2020

Geannuleerd

VON

Statuten en aandeelhoudersovereenkomst in harmonie

16 april 2020

*Geannuleerd**Nieuwe datum: 11 juni 2020*

EPN

ALV en Congres

18 juni 2020

Ede

IPR Congres

8 oktober 2020

Amsterdam

Houd de websites van de specialistenverenigingen in de gaten voor actueel nieuws.

Tot het uiterste gaan, juist nu

Nick van Buitenen
voorzitter KNB

Laten we straks
vasthouden
wat we nu leren

De afgelopen maand was een rollercoaster van elkaar opvolgend nieuws. Wat ik dacht en schreef, was een week later alweer achterhaald. Natuurlijk moet deze column gaan over de actualiteit. Maar hoe bepaal je anderhalve week vóór de verschijningsdatum wat actueel is? Ik hoop dat dit verhaal nog bij de tijd is als u het leest.

VITAAL

De overheid was ons even vergeten, maar inmiddels zijn ook notarissen voor bepaalde werkzaamheden op de lijst van vitale beroepen geplaatst. Gevolg is dat kinderen naar school of opvang kunnen, mits de andere ouder ook een vitaal beroep heeft. Niet alle medewerkers in het notariaat staan op de lijst, slechts zij die akten mogen passeren. Al het andere kan immers door thuiswerkers worden voorbereid. Het raadplegen van registers, maken van concepten, klaarmaken van akten, het kan gelukkig allemaal vanuit huis.

NOODSITUATIE

Plaatsing op de lijst heeft ook een belangrijker gevolg. Onze dienstverlening kan bij een volledige

'lockdown' gewoon doorgaan. De notaris mag dan voor het zetten van zijn natte handtekening nog wel naar kantoor. Maar wat als dat voor klanten niet meer is toegestaan? Dan kan sprake zijn van een noodsituatie. Zeker als het gaat om een testament of een levering met een overeengekomen termijn. De notaris mag dan een akte passeren zonder handtekening van een klant, nadat deze op afstand (via videoverbinding) voor hem is verschenen en heeft verklaard de akte wel te willen, maar niet te kunnen ondertekenen. Uiteraard moet de notaris dat allemaal nauwkeurig in de akte vastleggen. Ik verwacht dat de minister voor Rechtsbescherming dit standpunt van de KNB bevestigt of in een noodwet laat vastleggen.

ANDERE HOUDING

Maar wat als ik dat liever niet doe?, zo mailde mij één van onze leden. Mag ik mijn kantoor niet gewoon sluiten tegen het oprukkende virus? Natuurlijk begrijp ik ieders angst wel, maar van een notaris wordt een

andere houding verwacht. Wij hebben een beschermd ondernemerschap. Burgers moeten voor veel dingen verplicht naar ons toe en dat is niet voor niets. We controleren de identiteit, kijken naar wilsbekwaamheid, hebben een 'Beleghende' rol, leggen alles zorgvuldig vast en dat allemaal met een onafhankelijke en onpartijdige pet. De maatschappij heeft ons nodig. Dat geldt in goede tijden, maar ook in slechte of moeilijke tijden. Jarenlang deden we ons werk onder gewone omstandigheden. Nu is het anders, nu komt het erop aan. Ook dan moet de maatschappij op ons kunnen rekenen.

Ik kijk om mij heen. Buschauffeurs, kassamedewerkers en vuilnismannen doen trouw hun werk. Ik zie artsen en verpleegkundigen die hun leven in de waagschaal stellen en die beiden een variant van de eed van Hippocrates hebben afgelegd. Ook van notarissen mogen mensen verwachten dat ze zo lang mogelijk hun notariële diensten aanbieden. Dat ze zich tot het uiterste inspinnen voor het laten doorgaan van overdrachten die al waren afgesproken, voor het passeren van testamenten, juist nu het leven spannend wordt.

LOPENDE ZAKEN

Daar was de overgrote meerderheid van ons de afgelopen weken dan ook druk mee. Uit het Centraal Digitaal Repertorium blijkt dat het totaal aantal gepasseerde akten nog niet is verminderd. Uit ons Platform voor Elektronische Communicatie blijkt dat de raadpleging van registers de afgelopen weken nauwelijks is afgenomen. Niet onlogisch, want we zijn dagelijks druk met het afronden van lopende zaken. Maar wat zijn de vooruitzichten? Twee derde van de respondenten gaf recent in een poll op het intranet voor notarissen aan dat zij minder nieuwe opdrachten krijgen. Zo'n 30 procent zag zelfs toen al een afname van meer dan een kwart en dat is zorgelijk. Het meest sombere scenario van het Centraal Plan Bureau gaat uit van een krimp van 's lands economie van zo'n 10 procent. Een recessie kondigt zich hoe dan ook aan.

VASTHOUDEN

We hebben de vraag niet in de hand. Maar we kunnen wél proberen beter uit de komende recessie te komen dan we er in gingen. Het notariaat maakt nu enorme stappen met het nieuwe werken. Waar we eerst terughoudend waren met online besprekingen, doen we het nu moeiteloos. Onze innovatie was al volop gericht op nieuwe technologische mogelijkheden en dat blijft zo. Natuurlijk gaat niets boven echt fysiek contact. Maar laten we straks vasthouden wat we nu leren. ■

KNB: geef niet zomaar UBO-verklaringen af

De KNB waarschuwt om niet lichtvaardig UBO-verklaringen af te geven. Notarissen kunnen niet met zekerheid vaststellen wie de *ultimate beneficial owner* (UBO) van een rechtspersoon is. Alleen de rechtspersoon zelf kan deze informatie geven.

Werk niet mee aan verzoeken om organogrammen af te tekenen. Geef ook geen ongeclausuleerde UBO-verklaringen af als de inhoud hiervan niet is geverifieerd. Notarissen moeten zich beperken tot (geclausuleerde) verklaringen waarvoor zij kunnen instaan. Geef banken duidelijkheid over de grenzen van de onderzoeksmogelijkheden en wijs ze op hun eigen verantwoordelijkheid.

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Instellingen zoals banken vragen notarissen om UBO-verklaringen af te geven. Sommige banken dwingen die rechtspersonen een notariële UBO-verklaring aan te leveren voordat zij deze rechtspersonen als cliënt accepteren en van een bankrekening voorzien. Notarissen kunnen echter geen sluitende UBO-

verklaringen afgeven. Bovendien kunnen de banken hun eigen verantwoordelijkheid niet op de notaris afschuiven.

SCHIJNZEKERHEID

De KNB waarschuwde eerder voor het lichtvaardig afgeven van UBO-verklaringen. Notarissen kunnen de identiteit van UBO's van rechtspersonen niet met zekerheid vaststellen. Als er zekerheid is over het aandeelhouderschap, staat daarmee de identiteit van de UBO nog niet vast. Het kan zijn dat iemand anders de feitelijke zeggenschap in de entiteit heeft. De notaris die een UBO-verklaring afgeeft zonder daarbij een voorbehoud te maken voor gegevens die hij niet kan controleren, loopt het gevaar daarmee schijnzekerheid in het leven te roepen.

Meer informatie: KNB, Corrie Heck, c.heck@knb.nl, 070 3307158, en Jacco Sjerps, j.sjerps@knb.nl, 070 3307226

Huizenkopers willen minder papierwerk

Veel huizenkopers vinden de papierwinkel rondom de aankoop van een huis een gedoe. Het is voor hen niet duidelijk wat zij wanneer moeten aanleveren. Zij wensen een online beveiligde omgeving, met daarin de stappen die zij al hebben genomen en nog moeten nemen. Ook willen zij daarin de stukken kunnen aanleveren. Dat blijkt uit onderzoek van Motivaction in opdracht van Zorgeloos Vastgoed. De KNB neemt deel aan dit initiatief.

Motivaction heeft onderzoek gedaan naar de klantreis van de huizenkoper, zowel starters als doorstromers. Beide partijen noemen het proces om de financiering rond te krijgen onoverzichtelijk en vragen om een duidelijk overzicht. Voor starters zijn veel dingen nieuw en daardoor onduidelijk en spannend. Goed advies helpt hen in deze fase. Starters hebben dan ook behoefte aan een betrouwbare en objectieve partner die hun vragen kan beantwoorden. 21 procent gaat in het financierings- en aankoopproces naar de notaris voor advies.

WANTROUWEN

Bij doorstromers leeft minder spanning en onzekerheid. Toch bestaat er bij hen wel wantrouwen tegenover sommige dienstverleners en vergelijkingswebsites. Zij hebben behoefte aan een onafhankelijke partij die de belangen van de koper vooropstelt. Van deze groep gaat 13 procent in het financierings- en aankoopproces naar de notaris voor advies.

Meer informatie: KNB, Bernadette Verberne, b.verberne@knb.nl, 070 3307140

Gemeenten overgestapt op Basisregistratie Kadaster

Gemeenten moeten sinds 1 april voor het registreren van hun publiekrechtelijke beperkingen en de bijbehorende documenten overstappen op de Basisregistratie Kadaster (BRK). Zij krijgen tot eind dit jaar de tijd om de overstap te maken. (Kandidaat-)notarissen kunnen dus sinds 1 april op de website van het Kadaster zien welke gemeenten al zijn overgestapt.

Publiekrechtelijke beperkingen zijn beperkingen die door de overheid zijn opgelegd. Deze bepalen wat iemand wel of niet mag doen met een woning, een ander gebouw of een stuk grond. De wijziging van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb) gaat per 1 april in en moet 1 januari 2021 zijn voltooid. Het doel is een eenduidiger en werkbaarder registratiesysteem van de publiekrechtelijke beperkingen. Tijdens de transitieperiode kunnen notarissen publiekrechtelijke beperkingen van gemeenten die al over zijn uit de BRK halen. Is een gemeente

nog niet over, dan werkt de informatievoorziening nog op de oude manier, namelijk opvragen bij de desbetreffende gemeente.

GEEN NIETIGE AKTEN

De belangrijkste wijziging voor het notariaat en de vastgoedsector is de nieuwe geldigheidsdatum voor gemeentelijke voorkeursrechten. Deze geldigheidsdatum wordt per 1 januari 2021 gelijkgesteld aan de inschrijvingsdatum in de openbare registers. Voorkeursrechten treden dan pas in werking zodra zij zijn ingeschreven in de BRK. Nu heeft een gemeente hiervoor vier dagen de tijd. En in die tijd zijn ze niet zichtbaar voor de notaris. Met de wetswijziging is dat verleden tijd: de notaris kan niet meer op basis van (achteraf gezien) onvolledige informatie een (achteraf gezien) nietige akte passeren. Dit dient de rechtszekerheid in de vastgoedsector.

Meer informatie: KNB, Ingrid de Jong, i.dejong@knb.nl

Evenement Notaris van het Jaar op 23 juni afgelast

Het evenement 'Notaris van het Jaar', dat op 23 juni na afloop van de algemene ledenvergadering was gepland, gaat niet door. Dit vanwege de impact van de coronamaatregelen op het notariaat en de onzekerheid die die maatregelen met zich meebrengen. De algemene ledenvergadering gaat vooralsnog wel door, al wordt nog nagedacht over de vorm en opzet van die bijeenkomst.

Het event hield verband met de verkiezing van de Notaris van het Jaar, een activiteit in het kader van het jaarthema van de KNB: Futurepro(o)f. Deze verkiezing wordt voorlopig uitgesteld. Als blijkt dat de situatie in de loop van het jaar verbetert, kan deze verkiezing mogelijk wel weer worden uitgezet. Helemaal omdat het juist in die verkiezing draait om zaken als veranderingsgezind, goed werkgeverschap, maatschappelijke betrokkenheid en een eigentijds voorbeeld zijn voor de beroepsgroep.

Meer informatie: KNB, Mechtelt Lindenhovius, m.lindenhovius@knb.nl, 070 3307170

Coronavirus zorgt voor veel gecancelde bijeenkomsten

De KNB heeft veel bijeenkomsten moeten afzeggen. Zo kan de Juridische Poort van 16 april over de woningmarkt niet doorgaan. Hiervoor wordt een andere datum gezocht. Ook zijn alle collegiale toetsingen uitgesteld zolang de situatie daarom vraagt. Verschillende cursussen, zoals de cursus Risicobeleid Wwft, zijn komen te vervallen. De KNB is op dit moment aan het kijken welke cursussen eventueel in een webinar omgezet kunnen worden. Ook de specialistenverenigingen hebben door sommige bijeenkomsten en algemene ledenvergaderingen een streep gezet. In maart werden ook al de vijf KNB-regiobijeenkomsten afgelast. Deze zullen dit jaar helemaal niet plaatsvinden. Het jaarcongres van 9 oktober gaat vooralsnog door. Als de coronamaatregelen wijzigen en dat voor het congres gevolgen heeft, dan zal daar uiteraard rekening mee worden gehouden.

Meer informatie: KNB, Cursussen en congressen, cursussen@knb.nl, 070 3307125/121

Hoe zit het met de negatieve rente?

De grote banken hebben hun voorwaarden zo aangepast dat zij hun cliënten negatieve rente in rekening kunnen brengen. Dit geldt ook voor op de notariële derdengeldenrekeningen staande tegoeden. Negatieve rente hoort, volgens de uitleg die de KNB aan de Regeling op het notarisambt geeft, niet ten laste te komen van de notaris. De beroepsorganisatie is daarom druk in overleg met verschillende organisaties om ervoor te zorgen dat er geen negatieve rente over derdengeldenrekeningen wordt berekend. Die gelden behoren tenslotte niet toe aan de notaris, maar aan derden. *Notariaat Magazine* zet de belangrijkste vragen op een rij.

WAT KUNNEN KANTOREN NU DOEN?

Negatieve rente op de derdengeldenrekening komt voor rekening van de cliënt en hoort niet ten laste te komen van de notaris. Daarmee zou de notaris kosten die voor de cliënt zijn bedoeld voor eigen rekening nemen. Door één vaste lijn aan te houden met betrekking tot de rente op de derdengeldenrekening – zowel bij positieve als bij negatieve rente – handelt de notaris zoals maatschappelijk gezien van hem of haar mag worden verwacht. Kantoren wordt geadviseerd kritisch te kijken naar hun algemene voorwaarden. Uit de algemene voorwaarden van het kantoor moet blijken dat er niet alleen rente vergoed kan worden, maar dat deze ook in rekening kan worden gebracht bij cliënten. Overigens zal een notaris er altijd voor moeten waken dat zijn bewaringspositie positief is en dat door de negatieve rente geen bewaringstekort ontstaat.

WAT DOET DE KNB?

Binnen de KNB is een werkgroep actief die alle praktische problemen die het notariaat door de negatieve rente ervaart, in kaart brengt. Dit heeft geleid tot de benodigde aanpassingen in modelovereenkomsten van de verschillende aanbieders. Ook de notariële softwareleveranciers zorgen ervoor dat hun *tooling* op het fenomeen negatieve rente wordt afgestemd. De beroepsorganisatie voert verder met verschillende instanties overleg over de negatieve rente op derdengeldenrekeningen. De KNB praat onder meer met de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), het Bureau Financieel

Toezicht (BFT) en de ministeries van Financiën en Justitie en Veiligheid.

HOE HEBBEN DE BANKEN OP DE BEZWAREN VAN DE KNB GEREAGEERD?

Enkele grote banken hebben hun voorgenomen beleid voor de negatieve rente aangepast. Dit naar aanleiding van bezwaren uit het notariaat tegen de invoering van negatieve rente op derdengeldenrekeningen. De ING laat weten de invoering tot 1 juli uit te willen stellen. Zo krijgt het notariaat meer tijd om zich daarop voor te bereiden. Wel blijft de voorgenomen drempel van 1 miljoen euro in stand. Boven dat bedrag moet negatieve rente worden betaald over het saldo op de derdengeldenrekening. Ook de Rabobank stelt de invoering uit tot 1 juli. Verder vervalt de voorgenomen drempel van 1 miljoen euro bij de Rabobank. De ABN AMRO kon de invoering van de negatieve rente organisatorisch niet uitstellen. Zij hanteert wel een drempel van 2,5 miljoen euro.

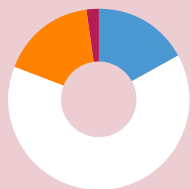
WAT VINDT BUREAU FINANCIËEL TOEZICHT (BFT) HIERVAN?

Het BFT vindt dat ook bij negatieve rente een termijn van vijf dagen moet gelden waarover geen rente berekend wordt. De KNB is het daar niet mee eens en heeft dit duidelijk laten weten. Deze discussie wordt verder opgepakt in overleg met de betrokken ministeries, waarbij voor de KNB als uitgangspunt blijft gelden dat negatieve rente volgens de KNB niet ten laste hoort te komen van de notaris.

KUNNEN WE NOG NIEUWE ONTWIKKELINGEN VERWACHTEN?

De KNB is nog in gesprek met de verschillende partijen. Vanwege de coronamaatregelen is de negatieve rente bij veel instanties niet de eerste prioriteit. De beroepsorganisatie blijft wel met de instanties in contact, zodat het niet uit de agenda verdwijnt.

Meer informatie: KNB, Theo Leyh, t.leyh@knb.nl, 070 3307138

Integriteit is een belangrijk thema binnen het notariaat. Welke keuzes maak je als (kandidaat-)notaris en waarom? Om leden te stimuleren hier bewust over na te denken, is er de zogenoemde DilemmApp. Iedere vier weken ontvangen de deelnemers een nieuw dilemma. *Notariaat Magazine* licht er een uit.

Eigenwoning hypotheek?

HET DILEMMA

Een bij het notariskantoor bekende zzp'er (timmerman) koopt een woning aan om op te knappen en vervolgens te verhuren of te verkopen. Daags voor de geplande overdracht komt de hypotheekopdracht binnen. Het blijkt een eigenwoninglening met hypotheekvestiging op het aan te kopen pand te betreffen met overbruggings hypotheek op de (bestaande) eigen woning. Navraag bij de cliënt leert dat dit is geadviseerd door de adviseur van de bank, omdat ondanks eerdere toezeggingen een lening voor de aankoop van de kluswoning voor belegging niet mogelijk bleek en de termijn van de ontbindende voorwaarde voor de financiering al was verstreken. Wat doe ik?

DE ANTWOORDEN

- 17 procent**
Ik geef de cliënt aan niet te passeren.
- 64 procent**
Ik stel de overdracht uit, informeer de bank dat de cliënt er niet zelf gaat wonen en vraag de bank toestemming om toch te mogen passeren.
- 17 procent**
Ik passeer de overdracht aangezien dit verder tussen de cliënt en bank is.
- 2 procent**
Ik passeer en meld vervolgens de bank dat de cliënt de woning niet zelf gaat bewonen.

DE REACTIES

'Velen neigen ertoe de belangen van de bank – tevens de adviseur – meer beschermenswaardig te vinden dan de belangen van de zzp'er. Slaan we niet door in de bescherming van professionele partijen ten opzichte van een particulier/kleine ondernemer? Hoe ver reikt de zorg- en onderzoekspllicht van een bank en waar begint de onze?'

'Afgelopen week nog meegemaakt. De reactie van de geldverstrekker was: "Waar maakt u zich druk om? Dat is een probleem tussen de eigenaar en ons."

DE SLOTOPMERKING

De notaris is erop ingesteld om alle betrokken belangen in het zicht te houden. In dit geval speelt er een belang van de bank, koper, verkoper en wellicht ook wel maatschappij (denk aan het woningtekort en de problemen voor starters). Per geval kan wisselen welk belang prevaleert met het oog op mogelijke gevolgen voor betrokkenen. Hoewel (volgens de timmerman) geadviseerd is door de bank, geeft 17 procent van de respondenten aan niet te passeren, mogelijk met een principiële gedachte omtrent het niet zelf bewonen door de timmerman. Het grootste gedeelte wil wellicht toch zeker weten dat de bank dit advies gegeven heeft en vraagt daarom tevens toestemming alvorens de overdracht plaats kan vinden. Van belang is wel om hierbij alert te blijven op vertrouwelijkheid van met de timmerman besproken zaken. 17 procent ziet geen probleem in het passeren van de overdracht, het advies is immers door de bank zelf gegeven en dat is verder tussen hen. Een niet onlogisch laag aandeel kiest ervoor eerst te passeren en dan de bank in te lichten, waarbij het wel de vraag is welke consequenties er achteraf nog (kunnen) volgen.

* Dit is een korte versie van de slotopmerking. In de DilemmApp staat de volledige tekst

Loopt u ook zo nu en dan tegen een dilemma aan? Groot of klein, ze zijn interessant om te delen met collega's. Lever dan nu input voor de DilemmApp. KNB, Estella Schijff, e.schijff@knb.nl, 070 3307110

Minister van Justitie Oezbekistan bezoekt KNB

De minister van Justitie van Oezbekistan, Ruslanbek Davletov, was in maart op bezoek bij de KNB.

Een zorg van de minister is de kwaliteit van het notariaat. Hoe weet je of iemand geschikt is om notaris te worden? En of een notaris zijn werk wel goed doet? De minister was geïnteresseerd in de Nederlandse procedure om notaris te worden via de Commissie toegang notariaat. Ook het systeem van peer reviews sprak hem aan en daarover wilde hij graag meer weten. Hij liet weten de voordelen te zien van het peerreviewsysteem van het Nederlandse notariaat.

Aanleiding voor het bezoek is een grote wijziging van het notariële systeem in Oezbekistan. Met ingang van 1 januari 2020 zijn er naast staatsnotarissen ook private notarissen. Dit moet zorgen voor een beter bereikbaar notariaat, het afschaffen van wachtrijen voor notariskantoren en meer gemak voor burgers. Voor een aantal transacties is de verplichte notariële akte afgeschaft, zoals een notariële volmacht voor familieleden om in elkaars auto's te mogen rijden. Ook is een Notaris-kamer ingevoerd, een beroepsorganisatie waarvan alle notarissen lid moeten worden. Oezbekistan, een land met ruim 33 miljoen inwoners, heeft 895 notarissen verdeeld over 611 kantoren.

Meer informatie: KNB, Lineke Minkjan, l.minkjan@knb.nl, 070 3307214, en Estella Schijff, e.schijff@knb.nl, 070 3307110

Lineke Minkjan (KNB), Ruslanbek Davletov (minister van Justitie Oezbekistan), Nick van Buitenen (voorzitter KNB) en Annerie Ploumen (bestuurslid KNB).

► De bewerkte tuchtspraken worden gemaakt door een notarieel deskundige en verwoorden niet het standpunt van het KNB-bestuur. Hebt u vragen of opmerkingen, mail dan naar nm@knb.nl.

Pallets met Venezolaanse bolivars doen geen bel rinkelen; daar helpt geen Wwft-cursus meer aan

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Vanaf september 2016 doet het Openbaar Ministerie (klager K) een strafrechtelijk onderzoek naar een voorgenomen transactie van anderhalf miljard contante Venezolaanse bolivars.

Bij een doorzoeking van de auto van een van de verdachten treft men een schriftelijke verklaring aan op het briefpapier van notaris N met zijn handtekening en kantoorstempel, waarin N verklaart dat hij gezien heeft dat de onderneming X B.V. op de datum van het document 1,5 miljard bolivars in contanten in bezit heeft.

Uit de verhoren blijkt dat N zich baseerde op een filmpje waarin een loods te zien was met pallets met de veronderstelde bolivars, vergezeld van een recente krant en een schrijven van een bank.

Eind september 2016 verklaart een advocaat van X, ter onderbouwing van een aangifte valsheid in geschrifte, dat X nooit Venezolaanse bolivars in contanten in haar bezit heeft gehad.

Op grond van de aangifte en het feit dat er geen pallets met Venezolaanse bolivars zijn aangetroffen, is het vermoeden ontstaan dat het document door N vals is opgemaakt om derden ervan te overtuigen dat zij legaal in het bezit zijn van 1,5 miljard Venezolaanse bolivars.

De klacht

N heeft misbruik gemaakt van zijn maatschappelijke functie door bij brief een valse verklaring op te stellen met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of doen gebruiken.

Het verweer

N erkent dat hij met het opstellen van de brief heeft gehandeld in strijd met zijn verplichtingen als notaris. De hele kwestie heeft voor N en zijn kantoor een proces van bewustwording in gang gezet. Door scholing is de zogenoemde 'compliance awareness' inmiddels duidelijk verbeterd, zoals nog onlangs in een peer review werd geconcludeerd.

Het oordeel

N heeft door het opstellen van de brief een ernstig verwijtbare misstap begaan. Niet

alleen omdat hij als notaris schriftelijk heeft verklaard iets te hebben waargenomen wat hij (op zijn minst genomen) niet met zekerheid wist of kon weten of heeft gecontroleerd, maar ook omdat hij zonder enige vorm van onderzoek naar de herkomst en bestemming van de (gestelde aanwezige) Venezolaanse bolivars een (mogelijke) transactie faciliteerde waarmee een enorme hoeveelheid contant geld gemoed was. Dit laatste gegeven alleen al had bij N een duidelijk teken moeten zijn om uiterst terughoudend te zijn en zeker reden moeten zijn om geen medewerking te verlenen. De kamer is van oordeel dat de maatregel van ontzetting uit het ambt onontkoombaar is geworden.

Voor de oplegging van deze zwaarste maatregel is ook rekening gehouden met het feit dat N alleen al in 2018 twee keer voor drie maanden in de uitoefening van zijn ambt geschorst is geweest. Het gaat daarbij om schorsingen die zijn opgelegd vanwege verzuimen gerelateerd aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Ook heeft N ondanks zijn schorsing werkzaamheden ten behoeve van de notariële praktijk verricht, waarvoor hij een berisping opgelegd kreeg. N heeft zich in al deze situaties en ook in het onderhavige geval niet in staat getoond de keuzes te maken die van hem als notaris op grond van zijn wettelijke en maatschappelijke positie en verplichtingen verwacht mogen en moeten worden. Dat N zijn kantoororganisatie heeft aangepast en meer en andere prioriteiten is gaan stellen, past binnen de gangbare verplichtingen waaraan een notaris-kantoor dient te voldoen en doet aan de voorgaande beoordeling en kwalificatie als zeer ernstig verwijtbaar gedrag niet af.

De notariskamer legt de maatregel ontzetting uit het ambt op
Kamer voor het notariaat Arnhem-Leeuwarden, 17 februari 2020
ECLI:NL:TNORARL:2020:5

**Kandidaat-notaris:
wees kritisch met waarnemen!**

Uitspraken: *(deels) gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

(Thans) oud-notaris ON richt in februari 2014 voor mevrouw A een stichting op. In augustus 2014 wordt ON medebestuurder. In oktober 2014 brengt de stichting een offerte uit aan de

BV X, gevestigd in het buitenland, voor de financiering van een voorgenomen investering.

De stichting (of een dochtervennootschap) zou een geldlening van 7.500.000 euro verstrekken, onder de voorwaarde dat uiterlijk 15 oktober 2014 een eigen inleg van 1.150.000 euro is bijgeschreven op de derden-geldenrekening van het notariskantoor. De eigen inleg wordt voldaan door twee investeerders, de klagers K in twee afzonderlijke (gelijke) klachtzaken in hoger beroep. De contractpartijen staan onder toezicht van ON. ON garandeert in een brief aan de bv van klager K dat de betreffende inlegbedragen zullen worden terugbetaald, of de lening nu wel of niet doorgaat.

Aan de offerte was een afschrift toegevoegd van de algemene voorwaarden van een bank (de Bank), gevestigd in het buitenland, die een administratieve zetel heeft op het kantooradres van de notarissen.

De Bank bevestigt voorschotten op de lening te zullen uitbetalen na ontvangst van de eigen inleg. De vereiste eigen inleg is voldaan door klagers K.

De geldlening is op 27 oktober 2014 in een akte vastgelegd door kandidaat-notaris KN als waarnemer van ON. De stichting werd bij die akte vertegenwoordigd door ON, die daarbij mede handelde als gevolmachtigde van een medebestuurder. Tevens passeert KN een akte van depot betreffende meerdere relevante stukken. Vervolgens bleek dat de Bank niet bestond en de financiering dus niet kon doorgaan.

ON is per 1 februari 2016 gedefungeerd. ON kreeg bij uitspraak op 10 oktober 2018 van de kamer Arnhem-Leeuwarden in deze zaak (met een andere klager) een schorsing voor zes weken opgelegd. N kreeg in dezelfde zaak een waarschuwing van het Hof Amsterdam (3 maart 2020) voor het meewerken aan een transactie waarbij cheques in ongebruikelijke valuta zouden worden geïnd ten behoeve van een notaris in privé. N had nader onderzoek moeten doen en in ieder geval nadere vragen moeten stellen aan ON.

De kamer oordeelde dat KN niet onzorgvuldig heeft gehandeld door geen onderzoek naar de Bank te verrichten. (ECLI:NL:TNORARL:2018:33 t/m 37)

De klacht

De klacht in hoger beroep richt zich tegen notaris N en KN ('de notarissen') en niet meer tegen ON. De notarissen hebben onzorgvuldig gehandeld doordat:

a. zij akten hebben gepasseerd, waarin wordt verwezen naar de Bank die feitelijk niet bestaat;
b. de volmachten niet op een juiste wijze tot stand zijn gekomen;
c. zij een situatie hebben gecreëerd waardoor K als verdachte in een strafrechtelijk onderzoek is betrokken, terwijl de notarissen wisten dat de financiering nimmer zou kunnen slagen of wisten dat de Bank niet gevestigd was op het kantooradres van de notarissen.

Het verweer

N heeft geen akten gepasseerd en was niet betrokken bij de zaak.

KN voert aan dat de Bank geen partij was bij de akten, zodat geen onderzoek naar de Bank heeft plaatsgevonden en hoefde plaats te vinden. De akten zijn voorbereid door ON. Alvorens de akten te passeren, heeft zij weliswaar geconstateerd dat de benodigde volmachten en de bijlagen aanwezig waren, maar deze constatering betekent niet dat de bijlagen nadrukkelijk door haar zijn besproken of dat het bestaan van de Bank door haar zou zijn bevestigd.

Het oordeel

Klacht tegen N:

De enige betrokkenheid van N is dat de akten tot zijn protocol behoren en dat zijn ambtszegel is gebruikt. Dat is onvoldoende om hem enig tuchtrechtelijk verwijt te maken. De klacht tegen N is derhalve ongegrond.

Klacht tegen KN:

In de akte van geldlening wordt de Bank niet vermeld, maar op (ten minste) één van de stukken die KN volgens de depotakte in bewaring heeft genomen, is het adres van het notariskantoor als 'administratieve zetel' van de Bank vermeld. De notaris is gehouden tot kennisneming van hetgeen wordt aangeboden, maar hoeft daarnaar slechts in zeer beperkte mate onderzoek te doen. Daarom hoefde KN niet te onderzoeken waarom het kantooradres als administratieve zetel van de Bank werd gebruikt.

Het hof verstaat de klacht dat 'deze volmachten niet op een juiste wijze tot stand zijn gekomen' aldus, dat de vertegenwoordigingsbevoegdheid niet juist zou zijn. KN heeft ook de volmacht van de medebestuurder aan ON verzorgd. Volgens het uittreksel uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel was de medebestuurder slechts één dag (gezamenlijk bevoegd) bestuurder van de stichting. Anders dan in de door KN gepasseerde akte van geldlening staat vermeld, was de medebestuurder op dat moment geen bestuurder van de stichting

meer en was ON op dat moment de enige bestuurder van de stichting.

Bovendien bepalen de statuten dat het bestuur en bestuursleden niet bevoegd is/zijn volmacht te verlenen om de stichting te vertegenwoordigen.

KN heeft dus de vertegenwoordigingsbevoegdheid niet, althans onvoldoende gecontroleerd, waardoor de vertegenwoordigingsbevoegdheid niet juist staat vermeld in de akte. Dit klachtonderdeel is dan ook gegrond. Dat K als verdachte in een strafrechtelijk onderzoek is aangemerkt, kan de notarissen niet worden aangerekend. Het verwijt dat KN wist dat de financiering nimmer zou kunnen slagen, is niet geconcretiseerd. Het verwijt dat KN wist dat de administratieve zetel van de Bank niet op het kantooradres was gevestigd mist feitelijke grondslag.

Het Hof legt aan KN in beide zaken de maatregel waarschuwing op Hof Amsterdam, 3 maart 2020 ECLI:NL:GHAMS:2020:284

Opmerking

De (kandidaat-)notarissen hadden de kamer en het hof kunnen verzoeken om voeging van de zaken, om een dubbele kostenveroordeling te voorkomen.

Zoon met algemene volmacht regelt onterving zus: check de wilsbekwaamheid en de onafhankelijke wilsvorming

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Eind juni 2017 overlijdt E, de moeder van klaagster K. E had in 2009 haar laatste testament gemaakt, waarbij zij K en haar afstammelingen heeft onterfd. Zoon Z is benoemd tot executeur en kreeg in 2009 een (algemene) notariële volmacht van E. K heeft een procedure tot nietigverklaring van het testament aanhangig gemaakt en vanwege een schikking ingetrokken. De kamer verklaarde de klacht ongegrond (ECLI:NL:TNORARL:2019:76).

De klacht

N heeft ondanks duidelijke contra-indicaties een testament opgemaakt en gepasseerd, zonder voorafgaand nader onderzoek naar de wilsbekwaamheid van E en naar de beïnvloeding door derden.

Het verweer

N heeft het Stappenplan beoordeling wilsbekwaamheid van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie indirect gevolgd. Er was geen reden om aan te nemen dat E mogelijk werd beïnvloed door derden.

Het eerste contact over het testament vond plaats op zijn kantoor met Z, die hij privé kende via de hockeyclub. N heeft het besprokene vervolgens telefonisch met E doorgenomen en na haar akkoordverklaring een (concept)testament naar E gestuurd. E heeft zelf een afspraak gemaakt voor de bespreking waarin zij heeft uitgelegd wat haar beweegredenen waren om het testament te wijzigen. N heeft aansluitend het testament gepasseerd waarbij geen derden en evenmin getuigen aanwezig waren.

Het oordeel

N had zorgvuldiger moeten zijn bij zijn beoordeling van de wilsbekwaamheid van E en alerter moeten zijn op mogelijke beïnvloeding door Z. N had na de bespreking van het (concept)testament E de gelegenheid moeten geven een en ander te laten bezinken. Daarna had E op een andere dag nogmaals met haar moeten bespreken wat zij wilde en of het (concept)testament haar wil op de juiste wijze verwoordde. In zulke gevallen kan het bovendien geraden zijn het testament te passeren in aanwezigheid van getuigen. Het verwijt dat N valt te maken, betreft een wezenlijk onderdeel van zijn taak en zijn verantwoordelijkheid. Dat is, weten zich ervan te verzekeren dat een partij zelfstandig, zonder beïnvloeding door derden, in staat is zich een rechtens relevante wil te vormen en dat de inhoud en de gevolgen van een te ondertekenen akte daarmee in overeenstemming zijn.

Het Hof legt de maatregel berisping op Hof Amsterdam, 18 februari 2020 ECLI:NL:GHAMS:2020:248

PERSONALIA

Benoemd tot notaris

Medemblik (protocol mr. A.W.M. Overtoom), m.i.v. 7 februari 2020 **mr. Sandra Voors**, kandidaat-notaris (1998); **Heerenveen** (protocol mevrouw mr. M.M.A. Savenije), m.i.v. datum beëdiging **mr. Bert Tjaarda**, kandidaat-notaris (2008); **Dronten** (protocol mevrouw mr. M.R. de Wilde de Ligny), m.i.v. datum beëdiging **mr. Hille Nieuwdam**, kandidaat-notaris (1996); **Amsterdam** (nieuwe vestigingsplaats in associatief verband met BosseVanWaateringe Notariaat), m.i.v. datum beëdiging **mr. Hugo Meilink**, kandidaat-notaris (2002).

Aangewezen tot toegevoegd notaris

Venray (protocol mevrouw mr. O. Roffers-Jansen), m.i.v. datum beëdiging **mr. Minette van Bergen**; **Eindhoven** (protocol mr. S.J. Billet), m.i.v. datum beëdiging **mr. Rutger van Thiel**; **Montferland** (protocol mr. P. Reijenga), m.i.v. datum beëdiging **mr. Jorrit Schotsman**.

Toewijzing protocol

De minister voor Rechtsbescherming heeft op grond van artikel 15 van de Wet op het notarisambt besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van mr. J.W. Lemstra, tot 1 april 2019 notaris te Neder-Betuwe, m.i.v. 1 april 2020 toe te wijzen aan **mr. Govert-Jan Hoogenboom**, notaris te **Buren**.

Ontslag op verzoek

mr. Aad Overtoom, notaris te **Medemblik**, m.i.v. 7 februari 2020; **mr. Margreet Savenije**, notaris te **Heerenveen**, m.i.v. 25 februari 2020; **mr. Marja de Wilde de Ligny**, notaris te **Dronten**, m.i.v. 1 maart 2020; **mr. Arjen van Triest**, notaris te **Deventer**, m.i.v. 9 maart 2020.

Bert Tjaarda

Hugo Meilink

Minette van Bergen

Rutger van Thiel

Sandra Voors

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.300 notarissen en 1.650 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat Magazine verschijnt maandelijks, met uitzondering van januari en augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3307111

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Clemens van Gessel (correctie)
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
Lex van Almelo, Wilma van Hoeflaken, Roel Ottow, Peter Steeman, Jolanda aan de Stegge, Berdine Vos-Vegter, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Wouter Burgerhart, Sabrina Gajadhar, Bart van Gemert, Steven ten Hagen, Mireille Hesselmans, Frits van der Kamp, Jeffrey Koenecke, Rogier Lukas, Hens Meengs, Farisha Poesé, Anne-Marie Snel

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu, Peter Frissen
Maanweg 174
2516 AB 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3789571

Druk: Drukkerij Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 116,03 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden.

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20025, 2500 EA 's-Gravenhage
Telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenisrecht.

Advertentie-acquisitie:
Cross Media Nederland
Tim Lansbergen
Telefoon: 010-7607324
E-mail: tim@crossmedianederland.com

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

UITGEVERSVERBOND
Groep uitgeverij voor vak- en wetenschap

Werk sneller, efficiënter én nauwkeuriger met *NotaFlow*

Met *NotaFlow* worden gegevens uit uw eigen notarieel softwaresysteem met één klik, automatisch ingevuld in alle beschikbare modellen dankzij een geautomatiseerde koppeling

De voordelen van *NotaFlow*:

- Volledig geautomatiseerde tool voor het Notariaat
- De meest gebruikte modellen uit het Ondernemingsrecht, Personen- en familierecht en Vastgoedrecht
- Geautomatiseerd, dus geen knip- en plakwerk
- Biedt een intelligente koppeling met uw notarieel softwaresysteem
- Engelse vertalingen zijn beschikbaar voor een selectie van modellen
- Gewaarborgde actualiteit en kwaliteit dankzij gerenommeerde redacties

Moderne notariskantoren willen

Wie wil er niet de meest complete software

Intuïtieve software voor kantoor en medewerkers

NEXTassyst is dé software voor het notariaat

NEXTlegal en ICT Concept verzorgen het fundament

Als betrokken partners binnen de Lexxyn Groep

De voordelen van efficiëntie en slimme software

Hét digitale van uw kantoor

werken met compleet gereedschap

waar iedereen altijd en overal mee aan de slag kan

om efficiënt te werken zonder onderbrekingen

ICT Concept maakt de puzzel compleet

en zo heeft de advocaat het beste digitale platform

waarmee zonder woorden zinnen worden afgemaakt

alles voor uw kantoor en medewerkers voor elkaar

Alles voor elkaar

NEXTassyst

Bel ons:
088 20 34 320

www.nextlegal.nl - www.ict-concept.nl

ict concept.